

**МІНІСТСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО**

Біолого-технологічний факультет

**Кафедра безпеки виробництва та механізації технологічних процесів у
тваринництві**

"ОХОРОНА ПРАЦІ"

Методичні вказівки
для виконання лабораторних робіт
здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності **204 «Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва»** за освітньою програмою «Зоофізіотерапія»

Львів-2023

Методичні вказівки з навчальної дисципліни «Охорона праці» для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня з напрямку підготовки 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» освітньої програми «Зоофізіотерапія». Львів, 2023. 80 с.

Укладач: к. с.-г. н., доцент Гордійчук Л.М.

Рецензенти

доцент кафедри права, кандидат юридичних наук ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького, доцент О.В. Різенко;

доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва, кандидат сільськогосподарських наук ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького, доцент А.О. Бойко

Методичні вказівки розглянуті і схвалені на засіданні кафедри безпеки виробництва та механізації технологічних процесів у тваринництві від „19” вересня 2023 року, протокол № 3

Методичні вказівки розглянуті і рекомендовані до друку методичною комісією біолого-технологічного факультету, від „26” жовтня 2023 року, протокол № 2

Рекомендовано навчально-методичною радою біолого-технологічного факультету від „26” жовтня 2023 року, протокол № 2

ВСТУП

Охорона праці - це наука яка вивчає закономірності виникнення та розвитку виробничих небезпек, розробляє методи їх попередження, а також методи забезпечення безпечних і здорових умов праці. Охорона праці є важливою складовою безпеки праці в Україні. Вона дозволяє запобігти нещасним випадкам, професійним захворюванням і іншим виробничим ушкодженням. Основними елементами системи охорони праці є:

- *Законодавство про працю*: містить норми і вимоги з техніки безпеки і виробничої санітарії, норми, що встановлюють робочий час і час відпочинку, звільнення та переведення працівників на іншу роботу, матеріальну відповідальність за порушення законодавства про працю та ін.

- *Нормативні акти з охорони праці*: встановлюють вимоги до безпеки праці на всіх етапах трудового процесу, від проектування та будівництва об'єктів до експлуатації технологічного обладнання та виробничої техніки, а також до умов праці на робочих місцях.

- *Організація охорони праці*: передбачає створення служби охорони праці на підприємстві, розробку планів і програм покращення умов праці, проведення інструктажів і навчання працівників з охорони праці, контроль за дотриманням вимог законодавства про працю та ін.

- *Техніка безпеки*: включає комплекс заходів, спрямованих на попередження нещасних випадків на виробництві, пов'язаних з використанням технологічного обладнання, машин, механізмів, інструментів та інших технічних засобів.

- *Виробнича санітарія*: забезпечує санітарно-гігієнічні умови праці, необхідні для збереження здоров'я працівників.

- *Лікувально-профілактичні заходи*: спрямовані на попередження професійних захворювань, своєчасне виявлення і лікування працівників, які працюють у шкідливих умовах праці.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування професійних знань, умінь та здатності для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці, формування у здобувачів відповідальності за особисту та колективну безпеку та усвідомлювати необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Вивчення дисципліни охорони праці включає в себе такі основні етапи:

- *Засвоєння теоретичних знань*: вивчення законів, нормативних актів, методів і засобів забезпечення охорони праці.

- *Формування практичних навичок*: виконання завдань з охорони праці, проведення інструктажів та навчання працівників з охорони праці.

- *Розвиток професійної компетентності*: формування умінь і навичок самостійного вирішення проблем з охорони праці.

Тема 1. Закон України про охорону праці.

Мета завдання: ознайомлення із основними положеннями Закону України про охорону праці.

Розділ 1. Загальні положення.

Стаття 1. Визначення понять і термінів.

Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів і засобів, спрямованих на збереження здоров'я та працездатності людини в процесі трудової діяльності.

Роботодавець – власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, і фізична особа яка використовує найману працю.

Працівник – особа, яка працює на підприємстві, в організації, установі та виконує обов'язки або функції згідно з трудовим договором (контрактом).

Умови праці - Сукупність факторів виробничого середовища і трудового процесу, які впливають на здоров'я і працездатність людини в процесі її професійної діяльності.

Шкідливий виробничий фактор – виробничий фактор, вплив якого може призвести до погіршення стану здоров'я, зниження працездатності працівника.

Небезпечний виробничий фактор – виробничий фактор, дія якого за певних умов може призвести до травм або іншого раптового погіршення здоров'я працівника.

Стаття 2. Сфера дії закону.

Дія якого розповсюджується на всі підприємства, установи та організації незалежно від форм власності й видів їх діяльності, на всіх громадян, які працюють, а також залучені до праці на цих підприємствах. Цей закон визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя й здоров'я в процесі трудової діяльності; регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки і гігієни праці та виробничого середовища; встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні. І є обов'язковим до виконання.

Стаття 3. Законодавство про охорону праці.

Законодавство про охорону праці складається з цього Закону, Кодексу законів про працю України, та інших нормативних актів. Основним законом, що гарантує права громадян на безпечні й нешкідливі умови праці є Конституція України. Реалізація цих прав здійснюється через виконання вимог, викладених у законодавчих актах. Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші

норми, ніж ті, що передбачені законодавством України про охорону праці, застосовуються норми міжнародного договору.

Стаття 4. Державна політика в галузі охорони праці.

Державна політика в галузі охорони праці базується на принципах:

- пріоритету життя і здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності підприємства, повної відповідальності власника за створення безпечних нешкідливих умов праці;
- підвищення рівня промислової безпеки шляхом забезпечення суцільного технічного контролю за станом виробництв, технологій та продукції, а також сприяння підприємствам у створенні безпечних та нешкідливих умов праці;
- соціального захисту працівників, повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;
- встановлення єдиних вимог з охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності;
- адаптації трудових процесів до можливостей працівника з урахуванням його здоров'я та психологічного стану;
- інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;
- використання економічних методів управління охороною праці, участі держави у фінансуванні заходів щодо охорони праці, залучення добровільних внесків та інших надходжень на ці цілі, отримання яких не суперечить законодавству.

Розділ 2. Гарантії прав на охорону праці.

Стаття 5. Права на охорону праці під час укладання трудового договору.

Умови трудового договору не можуть містити положень, що суперечать законам та іншим нормативно-правовим актам з охорони праці.

Під час укладання трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і колективного договору.

Працівнику не може пропонуватися робота, яка за медичним висновком протипоказана йому за станом здоров'я. До виконання робіт підвищеної небезпеки та тих, що потребують професійного добору, допускаються особи за наявності висновку психофізіологічної експертизи.

Усі працівники згідно із законом підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Стаття 6. Права працівників на охорону праці під час роботи.

Умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам законодавства.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують, або для виробничого середовища чи довкілля. Він зобов'язаний негайно повідомити про це безпосереднього керівника або роботодавця. Факт наявності такої ситуації за необхідності підтверджується спеціалістами з охорони праці підприємства за участю представника профспілки, членом якої він є, або уповноваженої працівниками особи з питань охорони праці (якщо професійна спілка на підприємстві не створювалася), а також страхового експерта з охорони праці.

За період простою з причин, передбачених частиною другою цієї статті, які виникли не з вини працівника, за ним зберігається середній заробіток.

Працівник має право розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо роботодавець не виконує законодавства про охорону праці, не додержується умов колективного договору з цих питань.

У цьому разі працівникові виплачується вихідна допомога в розмірі, передбаченому колективним договором, але не менше тримісячного заробітку.

Працівника, який за станом здоров'я відповідно до медичного висновку потребує надання легшої роботи, роботодавець повинен перевести за згодою працівника на таку роботу на термін, зазначений у медичному висновку, і у разі потреби встановити скорочений робочий день та організувати проведення навчання працівника з набуття іншої професії відповідно до законодавства.

На час зупинення експлуатації підприємства, цеху, дільниці, окремого виробництва або устаткування органом державного нагляду за охороною праці чи службою охорони праці за працівником зберігаються місце роботи, а також середній заробіток.

Стаття 7. Права працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.

Працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, безоплатно забезпечуються лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою солоною водою, мають право на оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, скорочення тривалості робочого часу, додаткову оплачувану відпустку, пільгову пенсію, оплату праці у підвищеному розмірі та інші пільги і компенсації, що надаються в порядку, визначеному законодавством.

У разі роз'їзного характеру роботи працівникові виплачується грошова компенсація на придбання лікувально-профілактичного харчування, молока або рівноцінних йому харчових продуктів на умовах, передбачених колективним договором.

Роботодавець може за свої кошти додатково встановлювати за колективним договором (угодою, трудовим договором) працівникові пільги і компенсації, не передбачені законодавством.

Протягом дії укладеного з працівником трудового договору роботодавець повинен, не пізніше як за 2 місяці, письмово інформувати працівника про зміни виробничих умов та розмірів пільг і компенсацій, з урахуванням тих, що надаються йому додатково.

Стаття 8. Забезпечення працівників спецодягом, іншими засобами індивідуального захисту, мийними та знешкоджувальними засобами.

На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими метеорологічними умовами, працівникам видаються безоплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також мийні та знешкоджувальні засоби. Працівники, які залучаються до разових робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварій, стихійного лиха тощо, що не передбачені трудовим договором, повинні бути забезпечені зазначеними засобами.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок придбання, комплектування, видачу та утримання засобів індивідуального захисту відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці та колективного договору.

У разі передчасного зношення цих засобів не з вини працівника роботодавець зобов'язаний замінити їх за свій рахунок. У разі придбання працівником спецодягу, інших засобів індивідуального захисту, мийних та знешкоджувальних засобів за свої кошти роботодавець зобов'язаний компенсувати всі витрати на умовах, передбачених колективним договором.

Згідно з колективним договором роботодавець може додатково, понад встановлені норми, видавати працівникові певні засоби індивідуального захисту, якщо фактичні умови праці цього працівника вимагають їх застосування.

Стаття 9. Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх смерті.

Відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або у разі смерті працівника, здійснюється Фондом соціального страхування від нещасних випадків відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

Роботодавець може за рахунок власних коштів здійснювати потерпілим та членам їх сімей додаткові виплати відповідно до колективного чи трудового договору.

За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням, зберігаються місце

роботи (посада) та середня заробітна плата на весь період до відновлення працездатності або до встановлення стійкої втрати професійної працездатності. У разі неможливості виконання потерпілим попередньої роботи проводяться його навчання і перекваліфікація, а також працевлаштування відповідно до медичних рекомендацій.

Час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до стажу роботи для призначення пенсії за віком, а також до стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і в пільгових розмірах у порядку, встановленому законом.

Стаття 10. Охорона праці жінок.

Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт, пов'язаних з санітарним та побутовим обслуговуванням), а також залучення жінок до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, граничних норм підіймання і переміщення важких речей, що затверджуються центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я. Праця вагітних жінок і жінок, які мають неповнолітню дитину, регулюється законодавством.

Стаття 11. Охорона праці неповнолітніх.

Законодавство з охорони праці особливу увагу звертає і на застосування за необхідності праці неповнолітніх.

Не допускається залучення неповнолітніх до праці на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, до нічних, надурочних робіт та робіт у вихідні дні, а також до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, граничних норм підіймання і переміщення важких речей, що затверджуються центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професій, пов'язаних з важкими роботами і роботами із шкідливими або небезпечними умовами праці, визначається положенням, яке затверджується центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Вік, з якого допускається прийняття на роботу, тривалість робочого часу, відпусток та деякі інші умови праці неповнолітніх визначаються законом.

Усі особи молодше від вісімнадцяти років приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду і в подальшому, до досягнення 21 року, щороку підлягають обов'язковому медичному оглядові.

Для неповнолітніх у віці від 16 до 18 років встановлений скорочений 36-годинний робочий тиждень, а для п'ятнадцятирічних – 24-годинний. Заробітна

плата працівникам молодше від вісімнадцяти років при скороченій тривалості щоденної роботи виплачується в такому ж розмірі, як працівникам відповідних категорій при повній тривалості щоденної роботи.

Щорічні відпустки неповнолітнім надаються в літній час, або, на їх бажання, в іншу пору року. Тривалість такої відпустки один календарний місяць.

Забороняється також залучати неповнолітніх до підймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми.

Стаття 12. Охорона праці інвалідів.

Залучення інвалідів до надурочних робіт і робіт у нічний час без їх згоди не допускається.

Підприємства, які використовують працю інвалідів, зобов'язані створювати для них умови праці з урахуванням рекомендацій медико-соціальної експертної комісії та індивідуальних програм реабілітації, вживати додаткових заходів безпеки праці, які відповідають специфічним особливостям цієї категорії працівників. У випадках, передбачених законодавством, роботодавець зобов'язаний організувати навчання, перекваліфікацію і працевлаштування інвалідів відповідно до медичних рекомендацій.

Залучення інвалідів до надурочних робіт і робіт у нічний час можливе лише за їх згодою та за умови, що це не суперечить рекомендаціям медико-соціальної експертної комісії.

Розділ 3. Організація охорони праці.

Стаття 13. Управління охороною праці та обов'язки роботодавця.

Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці. З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, а саме:

- створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їх обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання;
- розробляє за участю сторін колективного договору і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці;
- забезпечує виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються; впроваджує прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці тощо; забезпечує належне утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом;

- забезпечує усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, та здійснення профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками розслідування цих причин;
- організовує проведення аудиту охорони праці, лабораторних досліджень умов праці, оцінку технічного стану виробничого обладнання та устаткування, атестацій робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці в порядку і строки, що визначаються законодавством, та за їх підсумками вживає заходів до усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів;
- розробляє і затверджує положення, інструкції, інші акти з охорони праці, що діють у межах підприємства (далі - акти підприємства), та встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках, робочих місцях відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці, забезпечує безоплатно працівників нормативно-правовими актами та актами підприємства з охорони праці;
- здійснює контроль за додержанням працівником технологічних процесів, правил поведіння з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт відповідно до вимог з охорони праці;
- організовує пропаганду безпечних методів праці та співробітництво з працівниками у галузі охорони праці;
- вживає термінових заходів для допомоги потерпілим, залучає за необхідності професійні аварійно-рятувальні формування у разі виникнення на підприємстві аварій та нещасних випадків.

Роботодавець несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Стаття 14* *Обов'язки працівника щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Працівник зобов'язаний:

- дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території підприємства;
- знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поведіння з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;
- проходити у встановленому законодавством порядку попередні та періодичні медичні огляди.

Працівник несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Стаття 15. Служба охорони праці на підприємстві.

На підприємстві з кількістю працюючих 50 і більше осіб роботодавець створює службу охорони праці відповідно до типового положення, що затверджується центральним органом виконавчої влади з питань нагляду за охороною праці.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 50 осіб функції служби охорони праці можуть виконувати в порядку сумісництва особи, які мають відповідну підготовку.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 20 осіб для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися сторонні спеціалісти на договірних засадах, які мають відповідну підготовку.

Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо роботодавцю.

Керівники та спеціалісти служби охорони праці за своєю посадою і заробітною платою прирівнюються до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб.

Спеціалісти служби охорони праці у разі виявлення порушень охорони праці мають право:

- видавати керівникам структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи щодо усунення наявних недоліків, одержувати від них необхідні відомості, документацію і пояснення з питань охорони праці;

- вимагати відсторонення від роботи осіб, які не пройшли передбачених законодавством медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимог нормативно-правових актів з охорони праці;

- зупиняти роботу виробництва, ділянки, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працюючих;

- надсилати роботодавцю подання про притягнення до відповідальності працівників, які порушують вимоги щодо охорони праці.

Припис спеціаліста з охорони праці може скасувати лише роботодавець. Ліквідація служби охорони праці допускається тільки у разі ліквідації підприємства чи припинення використання найманої праці фізичною особою.

Стаття 16. Комісія з питань охорони праці підприємства.

На підприємстві з метою забезпечення пропорційної участі працівників у вирішенні будь-яких питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища за рішенням трудового колективу може створюватися комісія з питань охорони праці.

Комісія складається з представників роботодавця та професійної спілки, а також уповноваженої найманими працівниками особи, спеціалістів з безпеки, гігієни праці та інших служб підприємства відповідно до типового положення, що затверджується центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Рішення комісії мають рекомендаційний характер.

Стаття 17. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.

Роботодавець зобов'язаний за свої кошти забезпечити фінансування та організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року. За результатами періодичних медичних оглядів у разі потреби роботодавець повинен забезпечити проведення відповідних оздоровчих заходів. Медичні огляди проводяться відповідними закладами охорони здоров'я, працівники яких несуть відповідальність згідно із законодавством за відповідність медичного висновку фактичному стану здоров'я працівника. Порядок проведення медичних оглядів визначається центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

Роботодавець має право в установленому законом порядку притягнути працівника, який ухиляється від проходження обов'язкового медичного огляду, до дисциплінарної відповідальності, а також зобов'язаний відсторонити його від роботи без збереження заробітної плати.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок позачерговий медичний огляд працівників:

- за заявою працівника, якщо він вважає, що погіршення стану його здоров'я пов'язане з умовами праці;
- за своєю ініціативою, якщо стан здоров'я працівника не дозволяє йому виконувати свої трудові обов'язки.

За час проходження медичного огляду за працівниками зберігаються місце роботи (посада) і середній заробіток.

Стаття 18. Навчання з питань охорони праці.

Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії.

Працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, повинні щороку проходити за рахунок роботодавця спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою затверджується центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Посадові особи, діяльність яких пов'язана з організацією безпечного ведення робіт, під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки, проходять навчання, а також перевірку знань з питань охорони праці за участю профспілок.

Порядок проведення навчання та перевірки знань посадових осіб з питань охорони праці визначається типовим положенням, що затверджується центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з охорони праці.

У разі виявлення у працівників, у тому числі посадових осіб, незадовільних знань з питань охорони праці, вони повинні у місячний строк пройти повторне навчання і перевірку знань.

Вивчення основ охорони праці, а також підготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів з охорони праці з урахуванням особливостей виробництва відповідних об'єктів економіки забезпечуються центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки в усіх навчальних закладах за програмами, погодженими із центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Стаття 19. Фінансування охорони праці.

Фінансування охорони праці здійснюється роботодавцем. Фінансування профілактичних заходів з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих та регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, інших державних програм, спрямованих на запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням, передбачається, поряд з іншими джерелами фінансування, визначеними законодавством, у державному і місцевих бюджетах. Для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 відсотка від фонду оплати праці за попередній рік. На підприємствах, що утримуються за рахунок бюджету, витрати на охорону праці передбачаються в державному або місцевих бюджетах і становлять не менше 0,2 відсотка від фонду оплати праці.

Суми витрат з охорони праці, що належать до валових витрат юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю, визначаються згідно з переліком заходів та засобів з охорони праці, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 20. Регулювання охорони праці у колективному договорі, угоді.

У колективному договорі, угоді сторони передбачають забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці на рівні, не нижчому за передбачений законодавством, їх обов'язки, а також комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аваріям і пожежам, визначають обсяги та джерела фінансування зазначених заходів.

Стаття 21. Додержання вимог щодо охорони праці під час проектування, будівництва (виготовлення) та реконструкції підприємств, об'єктів і засобів виробництва.

Виробничі будівлі, споруди, машини, механізми, устаткування, транспортні засоби, що вводяться в дію після будівництва (виготовлення) або реконструкції, капітального ремонту тощо, та технологічні процеси повинні відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.

Проектування виробничих об'єктів, розроблення нових технологій, засобів виробництва, засобів колективного та індивідуального захисту працюючих повинні провадитися з урахуванням вимог щодо охорони праці. Не допускається будівництво, реконструкція, технічне переоснащення тощо виробничих об'єктів, інженерних інфраструктур об'єктів соціально-культурного призначення, виготовлення і впровадження нових для даного підприємства технологій і зазначених засобів без попередньої експертизи робочого проекту або робочої документації на їх відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці. Фінансування цих робіт може провадитися лише після одержання позитивних результатів експертизи.

Роботодавець повинен одержати дозвіл на початок роботи та види робіт підприємства, діяльність якого пов'язана з виконанням робіт та експлуатацією об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. Перелік видів робіт, об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки визначається Кабінетом Міністрів України.

Експертиза проектів, реєстрація, огляди, випробування тощо виробничих об'єктів, інженерних інфраструктур об'єктів соціально-культурного призначення, прийняття їх в експлуатацію провадяться у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

У разі коли роботодавець не одержав зазначеного дозволу, місцевий орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці, вживає заходів до скасування державної реєстрації цього підприємства у встановленому законом порядку за умови, якщо протягом місяця від часу виявлення вказаних недоліків роботодавець не провів належних заходів з їх усунення.

Технологічні процеси, машини, механізми, устаткування, транспортні засоби, хімічні речовини і їх сполуки та інша небезпечна продукція, придбані за кордоном, допускаються в експлуатацію (до застосування) лише за умови проведення експертизи на відповідність їх нормативно-правовим актам з охорони праці, що чинні на території України.

Прийняття в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих об'єктів проводиться за участю представників професійних спілок.

Не допускається застосування у виробництві шкідливих речовин у разі відсутності їх гігієнічної регламентації та державної реєстрації.

Стаття 22. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій.

Роботодавець повинен організовувати розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій відповідно до

положення, що затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням з всеукраїнськими об'єднаннями профспілок.

За підсумками розслідування нещасного випадку, професійного захворювання або аварії роботодавець складає акт за встановленою формою, один примірник якого він зобов'язаний видати потерпілому або іншій заінтересованій особі не пізніше трьох днів з моменту закінчення розслідування.

У разі відмови роботодавця скласти акт про нещасний випадок чи незгоди потерпілого з його змістом питання вирішуються посадовою особою органу державного нагляду за охороною праці, рішення якої є обов'язковим для роботодавця.

Рішення посадової особи органу державного нагляду за охороною праці може бути оскаржене у судовому порядку.

Стаття 23. Інформація та звітність про стан охорони праці.

Роботодавець зобов'язаний інформувати працівників або осіб, уповноважених на здійснення громадського контролю за дотриманням вимог нормативно-правових актів з охорони праці, та Фонд соціального страхування від нещасних випадків про стан охорони праці, причину аварій, нещасних випадків і професійних захворювань і про заходи, яких вжито для їх усунення та для забезпечення на підприємстві умов і безпеки праці на рівні нормативних вимог. Працівникам або їхнім представникам забезпечується доступ до інформації та документів, що містять результати атестації робочих місць, заплановані роботодавцем профілактичні заходи, результати розслідування, обліку та аналізу нещасних випадків і професійних захворювань і звіти з цих питань, а також до повідомлень, подань та приписів органів державного управління і державного нагляду за охороною праці.

Органи державного управління охороною праці у встановленому порядку інформують населення України, працівників про реалізацію державної політики з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих чи регіональних програм з цих питань, про рівень і причини аварійності, виробничого травматизму і професійних захворювань, про виконання своїх рішень щодо охорони життя та здоров'я працівників.

На державному рівні ведеться єдина державна статистична звітність з питань охорони праці, форма якої погоджується центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці, професійними спілками та Фондом соціального страхування від нещасних випадків.

Стаття 24. Добровільні об'єднання громадян, працівників і спеціалістів з охорони праці.

З метою об'єднання зусиль найманих працівників, учених, спеціалістів з охорони праці та окремих громадян для поліпшення охорони праці, захисту працівників від виробничого травматизму і професійних захворювань можуть створюватись асоціації, товариства, фонди та інші добровільні об'єднання громадян, що діють відповідно до закону.

Розділ 4. Стимулювання охорони праці.

Стаття 25. Економічне стимулювання охорони праці.

До працівників можуть застосовуватися будь-які заохочення за активну участь та ініціативу у здійсненні заходів щодо підвищення рівня безпеки та поліпшення умов праці. Види заохочень визначаються колективним договором, угодою.

При розрахунку розміру страхового внеску для кожного підприємства Фондом соціального страхування від нещасних випадків, за умови досягнення належного стану охорони праці і зниження рівня або відсутності травматизму і професійної захворюваності внаслідок здійснення роботодавцем відповідних профілактичних заходів, може бути встановлено знижку до нього або надбавку до розміру страхового внеску за високий рівень травматизму і професійної захворюваності та неналежний стан охорони праці.

Розрахунок розміру страхового внеску із застосуванням знижок та надбавок для кожного підприємства, передбачених частиною другою цієї статті, провадиться відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Стаття 26. Відшкодування юридичним, фізичним особам і державі збитків завданим порушенням вимог з охорони праці.

Роботодавець зобов'язаний відшкодувати збитки, завдані порушенням вимог з охорони праці іншим юридичним, фізичним особам і державі, на загальних підставах, передбачених законом.

Роботодавець відшкодовує витрати на проведення робіт з рятування потерпілих під час аварії та ліквідації її наслідків, на розслідування і проведення експертизи причин аварії, нещасного випадку або професійного захворювання, на складання санітарно-гігієнічної характеристики умов праці осіб, які проходять обстеження щодо наявності професійного захворювання, а також інші витрати, передбачені законодавством.

Розділ 5. Нормативно-правові акти з охорони праці.

Стаття 27. Документи, що належать до нормативно-правових актів з охорони праці.

Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП) - це правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції та інші документи, обов'язкові для виконання.

Стаття 28. Опрацювання, прийняття та скасування нормативно-правових актів з охорони праці.

Опрацювання та прийняття нових, перегляд і скасування чинних нормативно-правових актів з охорони праці провадяться центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці за участю професійних спілок і

Фонду соціального страхування від нещасних випадків та за погодженням з органами державного нагляду за охороною праці.

Санітарні правила та норми затверджуються центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Нормативно-правові акти з охорони праці переглядаються в міру впровадження досягнень науки і техніки, що сприяють поліпшенню безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, але не рідше одного разу на десять років.

Стандарти, технічні умови та інші документи на засоби праці і технологічні процеси повинні включати вимоги щодо охорони праці і погоджуватися з органами державного нагляду за охороною праці.

Стаття 29. Тимчасове припинення чинності нормативно-правових актів з охорони праці.

У разі неможливості повного усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я умов праці роботодавець зобов'язаний повідомити про це відповідний орган державного нагляду за охороною праці. Він може звернутися до зазначеного органу з клопотанням про встановлення необхідного строку для виконання заходів щодо приведення умов праці на конкретному виробництві чи робочому місці до нормативних вимог.

Відповідний орган державного нагляду за охороною праці розглядає клопотання роботодавця, проводить у разі потреби експертизу запланованих заходів, визначає їх достатність і за наявності підстав може, як виняток, прийняти рішення про встановлення іншого строку застосування вимог нормативних актів з охорони праці.

Роботодавець зобов'язаний невідкладно повідомити заінтересованих працівників про рішення зазначеного органу державного нагляду за охороною праці.

Стаття 30. Поширення дії нормативно-правових актів з охорони праці на сферу трудового і професійного навчання.

Нормативно-правові акти з охорони праці є обов'язковими для виконання у виробничих майстернях, лабораторіях, цехах, на дільницях та в інших місцях трудового і професійного навчання, облаштованих у будь-яких навчальних закладах.

Організація охорони праці на зазначених об'єктах, а також порядок розслідування та обліку нещасних випадків з учнями і студентами під час трудового та професійного навчання у навчальних закладах визначаються центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки за погодженням з відповідним профспілковим органом.

До учнів і студентів, які проходять трудове і професійне навчання (виробничу практику) на підприємствах під керівництвом їх персоналу, застосовується законодавство про охорону праці у такому ж порядку, що й до працівників підприємства.

Розділ 6. Державне управління охороною праці.

Стаття 31. Органи державного управління охороною праці.

Державне управління охороною праці здійснюють:

- Кабінет Міністрів України;
- центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;
- міністерства та інші центральні органи виконавчої влади;
- Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Стаття 32. Компетенція Кабінету Міністрів України в галузі охорони праці.

Кабінет Міністрів України:

- забезпечує реалізацію державної політики в галузі охорони праці;
- подає на затвердження Верховною Радою України загальнодержавну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;
- спрямовує і координує діяльність міністерств, інших центральних органів виконавчої влади щодо створення безпечних і здорових умов праці та нагляду за охороною праці;
- встановлює єдину державну статистичну звітність з питань охорони праці.

З метою координації діяльності органів державного управління охороною праці створюється. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення, яку очолює віце-прем'єр-міністр України.

Стаття 33. Повноваження міністерств та інших центральних органів виконавчої влади в галузі охорони праці.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади:

- проводять єдину науково-технічну політику в галузі охорони праці;
- розробляють і реалізують галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища за участю профспілок;
- здійснюють методичне керівництво діяльністю підприємств галузі з охорони праці;
- укладають відповідними галузевими профспілками угоди з питань поліпшення умов безпеки праці;
- беруть участь в опрацюванні та перегляді нормативно-правових актів з охорони праці;
- організовують навчання і перевірку знань з питань охорони праці;
- створюють у разі потреби аварійно-рятувальні служби, здійснюють керівництво їх діяльністю, забезпечують виконання інших вимог законодавства, що регулює відносини у сфері рятувальної справи;
- здійснюють відомчий контроль за станом охорони праці на підприємствах галузі.

Для координації, вдосконалення роботи з охорони праці і контролю за цією роботою в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади створюються структурні підрозділи з охорони праці.

Центральний орган виконавчої влади з питань праці та соціальної політики забезпечує проведення державної експертизи умов праці із залученням служб санітарного епідеміологічного нагляду центрального органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я, визначає порядок та здійснює контроль за якістю проведення атестації робочих місць щодо їх відповідності нормативно-правовим актам з охорони праці.

Центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці:

- здійснює комплексне управління охороною праці на державному рівні, реалізує державну політику в цій галузі та здійснює контроль за виконанням функцій державного управління охороною праці міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування;

- розробляє за участю міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Фонду соціального страхування від нещасних випадків, всеукраїнських об'єднань роботодавців та профспілок загальнодержавну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і контролює її виконання;

- здійснює нормотворчу діяльність, розробляє та затверджує правила, норми, положення, інструкції та інші нормативно-правові акти з охорони праці або зміни до них;

- координує роботу міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, інших суб'єктів підприємницької діяльності в галузі безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;

- одержує безоплатно від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів статистики, підприємств, інших суб'єктів підприємницької діяльності відомості та інформацію, необхідні для виконання покладених на нього завдань;

- видає дозволи на початок виконання робіт підвищеної небезпеки та початок експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки;

- бере участь у міжнародному співробітництві та в організації виконання міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, вивчає, узагальнює і поширює світовий досвід з цих питань, опрацьовує та подає у встановленому порядку пропозиції щодо удосконалення і поступового наближення чинного законодавства про охорону праці до відповідних міжнародних та європейських норм. Рішення, прийняті центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці в межах його компетенції, є

обов'язковими для виконання всіма міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю.

Стаття 34. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим та місцевих державних адміністрацій в галузі охорони праці.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації у межах відповідних територій:

- забезпечують виконання законів та реалізацію державної політики в галузі охорони праці;

- формують за участю представників профспілок, Фонду соціального страхування від нещасних випадків і забезпечують виконання цільових регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, а також заходів з охорони праці у складі програм соціально-економічного і культурного розвитку регіонів;

- забезпечують соціальний захист найманих працівників, зокрема зайнятих на роботах з шкідливими та небезпечними умовами праці, вживають заходів до проведення атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці;

- вносять пропозиції щодо створення регіональних (комунальних) аварійно-рятувальних служб для обслуговування відповідних територій та об'єктів комунальної власності;

- здійснюють контроль за додержанням суб'єктами підприємницької діяльності нормативно-правових актів про охорону праці. Для виконання зазначених функцій у складі Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій створюються структурні підрозділи з охорони праці, що діють згідно з типовим положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України, а також на громадських засадах - ради з питань безпечної життєдіяльності населення.

Стаття 35. Повноваження органів місцевого самоврядування в галузі охорони праці.

Органи місцевого самоврядування у межах своєї компетенції:

- затверджують цільові регіональні програми поліпшення стану безпеки, умов праці та виробничого середовища, а також заходи з охорони праці у складі програм соціально-економічного і культурного розвитку регіонів;

- приймають рішення щодо створення комунальних аварійно-рятувальних служб для обслуговування відповідних територій та об'єктів комунальної власності.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують належне утримання, ефективну і безпечну експлуатацію об'єктів житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування,

транспорту і зв'язку, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, додержанням вимог щодо охорони праці працівників, зайнятих на цих об'єктах.

Для виконання функцій, зазначених у частині другій цієї статті, сільська, селищна, міська рада створює у складі свого виконавчого органу відповідний підрозділ або призначає спеціаліста з охорони праці.

Стаття 36. Повноваження об'єднань підприємств в галузі охорони праці.

Повноваження в галузі охорони праці асоціацій, корпорацій, концернів та інших об'єднань визначаються їх статутами або договорами між підприємствами, які утворили об'єднання. Для виконання делегованих об'єднанням функцій в їх апаратах створюються служби охорони праці.

Стаття 37. Організація наукових досліджень з проблем охорони праці.

Фундаментальні та прикладні наукові дослідження з проблем охорони праці, ідентифікації професійної небезпечності організуються в межах загальнодержавної та інших програм з цих питань і проводяться науково-дослідними інститутами, проектно-конструкторськими установами та організаціями, вищими навчальними закладами та фахівцями.

Розділ 7. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.

Стаття 38. Органи державного нагляду за охороною праці.

Державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці здійснюють:

- центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;
- спеціально уповноважений державний орган з питань радіаційної безпеки;
- спеціально уповноважений державний орган з питань пожежної безпеки;
- спеціально уповноважений державний орган з питань гігієни праці.

Органи державного нагляду за охороною праці не залежать від будь-яких господарських органів, суб'єктів підприємництва, об'єднань громадян, політичних формувань, місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування, їм не підзвітні і не підконтрольні. Діяльність органів державного нагляду за охороною праці регулюється цим Законом, законами України "Про використання ядерної енергії і радіаційну безпеку", "Про пожежну безпеку", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", іншими нормативно-правовими актами та положеннями про ці органи, що затверджуються Президентом України або Кабінетом Міністрів України.

Стаття 39. Права і відповідальність посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці мають право:

- безперешкодно відвідувати підконтрольні підприємства (об'єкти), виробництва фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та здійснювати в присутності роботодавця або його представника перевірку додержання законодавства з питань, віднесених до їх компетенції;

- одержувати від роботодавця і посадових осіб письмові чи усні пояснення, висновки експертних обстежень, аудитів, матеріали та інформацію з відповідних питань, звіти про рівень і стан профілактичної роботи, причини порушень законодавства та вжиті заходи щодо їх усунення;

- видавати в установленому порядку роботодавцям, керівникам та іншим посадовим особам юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування обов'язкові для виконання приписи (розпорядження) про усунення порушень і недоліків в галузі охорони праці, охорони надр, безпечної експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки;

- забороняти, зупиняти, припиняти, обмежувати експлуатацію підприємств, окремих виробництв, цехів, дільниць, робочих місць, будівель, споруд, приміщень, випуск та експлуатацію машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів праці, виконання певних робіт, застосування нових небезпечних речовин, реалізацію продукції, а також скасовувати або припиняти дію виданих ними дозволів і ліцензій до усунення порушень, які створюють загрозу життю працюючих;

- притягати до адміністративної відповідальності працівників, винних у порушенні законодавства про охорону праці;

- надсилати роботодавцям подання про невідповідність окремих посадових осіб займаній посаді, передавати матеріали органам прокуратури для притягнення цих осіб до відповідальності згідно із законом.

Рішення посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці за необхідності обґрунтовуються результатами роботи та висновками експертно-технічних центрів, дослідних, випробувальних лабораторій та інших підрозділів (груп) технічної підтримки, що функціонують у складі органів державного нагляду за охороною праці відповідно до завдань інспекційної служби або створюються і діють згідно із законодавством як незалежні експертні організації. Наукова підтримка наглядової діяльності здійснюється відповідними науково-дослідними установами.

Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці є державними службовцями, і на

них поширюється дія Закону України "Про державну службу". Вони несуть відповідальність згідно із законом за виконання покладених на них обов'язків. Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці мають право носити формений одяг, зразки якого затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 40. Соціальний захист посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Посадовим особам центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці держава гарантує соціальний захист.

Працівники правоохоронних органів надають допомогу посадовим особам органів державного нагляду у виконанні ними службових обов'язків та вживають заходів щодо припинення незаконних дій осіб, які перешкоджають виконувати ці обов'язки, вдаються до погроз, шантажу, нанесення тілесних ушкоджень посадовим особам органів державного нагляду або членам їх сімей, завдають шкоди їх майну.

За особами, які звільнені з посад в органах державного нагляду за віком або через хворобу чи каліцтво, а також за членами сім'ї або утриманцями загиблої під час виконання службових обов'язків посадової особи зберігається право на пільги згідно з законодавством. Пенсійне забезпечення посадових осіб органів державного нагляду здійснюється згідно з законодавством за рахунок держави.

Стаття 41. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці.

Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснюють професійні спілки, їх об'єднання в особі своїх виборних органів і представників.

Професійні спілки здійснюють громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці, створенням безпечних нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових умов, забезпеченням працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального та колективного захисту. У разі загрози життю або здоров'ю працівників професійні спілки мають право вимагати від роботодавця негайного припинення робіт на робочих місцях, виробничих ділянках, у цехах та інших структурних підрозділах або на підприємствах чи виробництвах фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, в цілому на період, необхідний для усунення загрози життю або здоров'ю працівників.

Професійні спілки також мають право на проведення незалежної експертизи умов праці, а також об'єктів виробничого призначення, що проектуються, будуються чи експлуатуються, на відповідність їх нормативно-правовим актам про охорону праці, брати участь у розслідуванні причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві та надавати свої висновки про них, вносити роботодавцям, державним органам управління і

нагляду подання з питань охорони праці та одержувати від них аргументовану відповідь.

У разі відсутності професійної спілки на підприємстві громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснює уповноважена найманими працівниками особа.

Надати право технічній інспекції профспілок галузевого рівня, що здійснює контроль за дотриманням умов праці та техніки безпеки працівників, зазначених у статті 1 Закону України "Про підвищення престижності шахтарської праці", зупиняти ведення робіт на підприємстві у разі грубих порушень правил техніки безпеки та охорони праці.

Стаття 42. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці.

Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці мають право безперешкодно перевіряти на підприємствах виконання вимог щодо охорони праці і вносити обов'язкові для розгляду роботодавцем пропозиції про усунення виявлених порушень нормативно-правових актів з безпеки і гігієни праці.

Для виконання цих обов'язків роботодавець за свій рахунок організовує навчання, забезпечує необхідними засобами і звільняє уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці від роботи на передбачений колективним договором строк із збереженням за ними середнього заробітку.

Не можуть бути ущемлені будь-які законні інтереси працівників у зв'язку з виконанням ними обов'язків уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці. Їх звільнення або притягнення до дисциплінарної чи матеріальної відповідальності здійснюється лише за згодою найманих працівників у порядку, визначеному колективним договором.

Якщо уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці вважають, що профілактичні заходи, вжиті роботодавцем, є недостатніми, вони можуть звернутися за допомогою до органу державного нагляду за охороною праці. Вони також мають право брати участь і вносити відповідні пропозиції під час інспекційних перевірок підприємств чи виробництв фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, цими органами. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці діють відповідно до типового положення, що затверджується центральним органом виконавчої влади з питань праці та соціальної політики.

Розділ 8. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Стаття 43. Штрафні санкції до юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб та працівників.

За порушення законодавства про охорону праці, невиконання розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці юридичні та фізичні особи, які відповідно до законодавства використовують найману працю, притягаються органами державного нагляду за охороною праці до сплати штрафу у порядку, встановленому законом.

Максимальний розмір штрафу не може перевищувати п'яти відсотків місячного фонду заробітної плати юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю.

Несплата юридичними чи фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю, штрафу тягне за собою нарахування на суму штрафу пені у розмірі двох відсотків за кожний день прострочення. Застосування штрафних санкцій до посадових осіб і працівників за порушення законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Особи, на яких накладено штраф, вносять його в касу підприємства за місцем роботи.

Рішення про стягнення штрафу може бути оскаржено в місячний строк у судовому порядку. Кошти від застосування штрафних санкцій до юридичних чи фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб і працівників, визначених цією статтею, зараховуються до Державного бюджету України.

Стаття 44. Відповідальність за порушення вимог щодо охорони праці.

За порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці, створення перешкод у діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці, а також представників профспілок, їх організацій та об'єднань винні особи притягаються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності згідно із законом.

Питання для самоконтролю.

1. Охорона праці це ... ?
2. Організація охорони праці на підприємстві. Фінансування охорони праці.
3. Порядок опрацювання, узгодження і затвердження актів з охорони праці підприємства.
4. Пільги та компенсації, що надаються працівникам за важкі та шкідливі умови праці.
5. Комісія з питань охорони праці. Її склад, основні завдання та права.
6. Права та обов'язки уповноваженої найманими працівниками особи з питань охорони праці.
7. Державний нагляд та громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці.
8. Органи державного нагляду за охороною праці.
9. Охорона праці жінок.
10. Охорона праці неповнолітніх. Порядок навчання неповнолітніх професіям, що пов'язані з важкими роботами, а також з шкідливими або небезпечними умовами праці.
11. Складові охорони праці? Задачі, які вирішує охорона праці?

12. Сфера дії Закону України «Про охорону праці».
13. Обов'язки роботодавця щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці; обов'язки працівника щодо виконання вимог нормативно-правових актів про охорону праці.
14. Відповідальність працівників за порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів з охорони праці.
15. Завдання загальнообов'язкового державного соціального страхування. Сфера дії закону. Особи які підлягають обов'язковому страхуванню від нещасних випадків.

Тема 2. Навчання та інструктажі з охорони праці.

Мета заняття - ознайомлення з нормативно-правовими актами з охорони праці.

В Україні, як і в більшості інших цивілізованих країн, законодавством встановлене обов'язкове проходження працівниками інструктажів з охорони праці. Залежно від того, яку професію має той чи інший працівник, яку саме роботу виконує та від багатьох інших чинників виділяють різні види інструктажів з охорони праці. Кожен з них має свої особливості щодо необхідності й методики проведення, особи інструктуючого тощо, а також вимагає внесення інформації про це у спеціальний журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці.

Найпершим документом, який визначає необхідність проведення різних видів інструктажів з охорони праці, є Закон України «Про охорону праці», в якому чітко зазначено:

«Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж».

Працівники, зокрема й посадові особи, які не пройшли інструктаж і перевірку знань з охорони праці, не можуть бути допущеними до роботи. А отже, необхідно чітко розуміти специфіку проведення кожного інструктажу, знати, хто проводить вступний інструктаж з охорони праці та інші його види, якими можуть бути причини для проведення позапланового й цільового інструктажів, чи можливо провести їх у дистанційному форматі та багато іншого.

Основним нормативним документом що встановлює порядок та види навчання і перевірки знань з охорони праці є Типове положення про порядок проведення і перевірки знань з охорони праці, Держнагляд охорони праці від 26.01.2005 р. № 15 (далі – Типове положення № 15). Цей порядок спрямовано на реалізацію в Україні системи безперервного навчання з охорони праці.

Типове положення визначає порядок:

- вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання працівників на підприємстві;
- організації навчання і перевірки знань з питань охорони праці на підприємстві;
- спеціального навчання та перевірки знань з питань охорони праці;
- навчання і перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб;

- організації проведення інструктажів з питань охорони праці;
- стажування, дублювання і допуску працівників до роботи

Окремі специфічні питання охорони праці вивчаються в курсах спеціальних і загально-технічних дисциплін.

Працівники, які залучаються до виконання робіт з підвищеною небезпекою проходять підготовку лише в навчальних закладах. При цьому теоретична частина предмету «Охорона праці» вивчається обсягом не менше 30 год., а під час перепідготовки та підвищення кваліфікації – не менше 15 год. Специфічні питання охорони праці для конкретних професій вивчаються в курсах спеціальних та загально технічних дисциплін.

На підприємствах на основі Типового положення з урахуванням специфіки виробництва та вимог НПАОП, розробляються і затверджуються відповідні положення підприємств про навчання з питань охорони праці, формуються плани – графіки проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, з якими повинні бути ознайомлені працівники. Працівники при прийнятті на роботу і періодично в процесі роботи, а вихованці, учні та студенти під час навчально-виховного процесу проходять навчання та перевірку знань з охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, правил поведінки у разі аварії, а також відповідні інструктажі. Особи, які суміщають професії, проходять навчання та інструктажі з охорони праці як з їх основних професій, так і з професій за сумісництвом. Допуск до роботи (виконання навчальних практичних завдань) без навчання і перевірки знань з питань охорони праці забороняється.

Відповідальність за організацію і здійснення навчання та перевірки знань працівників з питань охорони праці покладається на роботодавця.

Посадові особи, та працівники, на роботах з підвищеною небезпекою, та на роботах, де є потреба в професійному доборі проходять щорічне спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

Особлива увага приділяється навчанню і перевірці знань з охорони праці:

А – для посадових осіб, перелік яких наведений в додатку до Типового положення. До цього переліку включені Перші заступники та заступники міністрів та керівників інших центральних органів виконавчої влади, керівники та спеціалісти підприємств, установ і організацій, виробничих та науково-виробничих об'єднань незалежно від форм власності та характеру виробничої діяльності, їх заступники, керівники та викладачі кафедр охорони праці навчальних закладів, навчальних центрів з охорони праці, технічні та страхові експерти та інші категорії посадовців. Ці посадові особи і спеціалісти проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці до початку роботи і періодично раз на три роки згідно з тематичним планом і програмою навчання, що наведені в Типовому положенні.

Б – для спеціалістів середньої ланки (ІТП), які організовує служба охорони праці підприємства. Групи слухачів цього курсового навчання комплектують по професійній ознаці і по рівню освіти. Навчання проводиться в робочі дні.

В – курсове – спеціальне для виконання робіт з підвищеною небезпекою.

Навчання закінчується перевіркою знань атестаційною комісією і видача посвідчення затвердженої форми керівним керівникам і спеціалістам.

Усі працівники повинні проходити на підприємстві навчання у формі інструктажів з питань охорони праці, першої медичної допомоги потерпілому, правил поведінки та дій у разі виникнення аварійних ситуацій.

Інструктаж з охорони праці – це усне пояснення положень відповідних нормативних документів, що закінчуються вибірковою перевіркою шляхом опитування засвоєних знань і навичок в обсязі викладених питань. За характером і часом проведення інструктажі поділяються на вступний, первинний, повторний, позаплановий і цільовий.

Вступний інструктаж проводиться:

- з усіма працівниками які приймаються на постійну або тимчасову роботу не залежно від їх освіти, стажу роботи та посади;
- з працівниками інших організацій, які прибули на підприємство і беруть безпосередню участь у виробничому процесі, або виконують інші роботи для підприємства;
- з учнями та студентами, які прибули на підприємство для проходження трудового або професійного навчання;
- з екскурсантами у разі екскурсії на підприємство.

Вступний інструктаж проводить спеціалістом служби охорони праці, або іншим фахівцем, на якого покладено всі обов'язки і який в установленому Типовим положенням порядку пройшов навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

Вступний інструктаж проводиться в кабінеті охорони праці, або в приміщенні, що спеціально для цього обладнано, з використанням сучасних технічних засобів навчання, навчальних та наочних посібників за програмою, розробленою службою охорони праці з урахуванням особливостей виробництва. Програма та тривалість інструктажу затверджується керівником підприємства.

Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу, який зберігається в службі охорони праці або в працівника, що відповідає за проведення вступного інструктажу а також у наказі про прийняття працівника на роботу.

Вступний інструктаж потрібен для того, щоб ознайомити новоприбулого працівника з внутрішнього трудового розпорядку, загальними заходами безпеки при знаходженні поблизу машин, транспортних засобів і електрообладнання, з правилами використання ЗІЗ, а також з загальними вимогами техніки безпеки (заборони на виробничі ділянки сторонніх робочих в стані алкогольного сп'яніння а також пересування на транспортних засобах). У вступному інструктажі працівника ознайомлюють з заходами пожежної безпеки, з його обов'язками у разі пожежі аварії і при надані допомоги постраждалим.

Первинний інструктаж проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником:

- новоприйнятим (постійно чи тимчасово);
- який переводиться з одного структурного підрозділу до іншого;
- який буде виконувати нову для нього роботу;
- відрядженим працівником іншого підприємства, який бере безпосередню участь у виробничому процесі на підприємстві.

Первинний інструктаж проводиться також з учнями, курсантами, слухачами, та студентами навчальних закладів:

- до початку трудового або професійного навчання;
- перед виконанням кожного навчального завдання пов'язаного з використанням різних механізмів, інструментів, матеріалів тощо.

Первинний інструктаж проводиться індивідуально або з групою осіб одного фаху за діючими на підприємстві інструкціями з охорони праці відповідно до виконуваних робіт.

Повторний інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником, або з групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу.

Повторний інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці в терміни, визначені НПАОП, які діють в галузі, або роботодавцем з урахування конкретних умов праці, але не рідше:

- на роботах з підвищеною небезпекою – 1 раз на 3 місяці;
- для решти робіт – 1 раз на 6 місяців.

Позаплановий інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці або в кабінеті охорони праці:

- у разі введення в дію нових, або переглянутих НПАОП, внесення змін та доповнень до них;
- у разі зміни технологічного процесу, заміни або модернізації устаткування, приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці;
- у разі порушень працівниками вимог НПАОП, що можуть призвести або призвели до травм, аварій, пожеж тощо;
- у разі перерви в роботі виконавця робіт більш ніж 30 календарних днів – для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт – понад 60 днів.

З учнями, студентами, курсантами та слухачами позаплановий інструктаж проводиться при порушенні ними вимог НПАОП, що можуть призвести або призвели до травм, пожеж, аварій тощо. Позаплановий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або з групою працівників одного фаху. Обсяг і зміст позапланового інструктажу визначається в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили потребу його проведення.

Цільовий інструктаж проводиться з працівниками:

- при ліквідації аварій або стихійного лиха;

- при проведенні робіт, на які оформлюються наряд-допуск, наказ або розпорядження;

Цільовий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або групою працівників. Обсяг і зміст цільового інструктажу визначаються в залежності від виду робіт, що ними виконуватимуться.

Інструктажі з охорони праці є важливим елементом системи управління охороною праці на підприємстві. Вони допомагають працівникам ознайомитися з вимогами охорони праці, які стосуються їхньої роботи, та запобігти нещасним випадкам та професійним захворюванням.

Додаток 1

_____
(підприємство, організація, установа)

ЖУРНАЛ

реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці

Розпочато «__» _____ 20__ р.

Закінчено «__» _____ 20__ р.

№ з/п	Дата проведення інструктажу	Прізвище, ім'я та по батькові особи, яку інструктують	Професія, посада особи, яку інструктують, її вік	Назва виробничого підрозділу (група, клас, гурток), до якого приймається особа, що інструктується	Прізвище, ініціали, посада особи, яка інструктує	Підписи	
						особи, яку інструктують	особи, яка інструктує
1	2	3	4	5	6	7	8
1							

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор

« ____ » _____ 20____

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

1. Загальні відомості про установу. Правила поведінки працівників на території установи.
2. Основні положення Закону України «Про охорону праці», Кодексу законів про працю України та інших нормативних актів.
3. Трудовий договір. Робочий час та час відпочинку.
4. Гарантії прав працівників на охорону праці.
5. Обов'язки працівників з охорони праці.
6. Обов'язки роботодавця з охорони праці.
7. Навчання, інструктаж, перевірка знань працівників з питань охорони праці.
8. Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори.
9. Пожежна безпека. Способи та засоби запобігання пожежам. Дії в разі пожежі.

РОЗРОБИВ:

Інженер з охорони праці

ПОГОДЖЕНО:

Уповноважена найманими
працівниками особа
з питань охорони праці

(підприємство, організація, установа)

ЖУРНАЛ реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці

(цех, дільниця, бригада, служба, лабораторія, майстерня тощо)

Розпочато «___» _____ 20__ р.

Закінчено «___» _____ 20__ р.

№ з/п	Дата проведення інструктажу	Прізвище, ініціали особи, яку інструктують	Професія, посада особи, яку інструктують	Вид інструктажу (первинний, повторний, позаплановий, цільовий), назва та номер інструкції	Причина проведення позапланового або цільового інструктажу	Прізвище, ініціали особи, яка інструктує та перевіряє знання	Підписи		Стажування (дублювання) на робочому місці		Знання перевірено, допуск до роботи здійснено (підпис, дата)
							особи, яку інструктують	особи, яка інструктує	кількість змін, до (дати)	стажування (дублювання) пройшов (підпис працівника)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1											

Журнал реєстрації нарядів-допусків на проведення робіт з підвищеною небезпекою

(назва підприємства, служби, цеху)

Розпочато «___» _____ 20__ р.

Закінчено «___» _____ 20__ р.

Термін зберігання 5 років.

Номер наряду-допуску	Дата видання наряду-допуску	Прізвище, ім'я, по батькові особи, яка видала наряд-допуск	Посада	Адреса місця проведення роботи і її характер	Піпис про одержання наряду-допуску і дата	Відмітка про виконання робіт і повернення наряду-допуску і дата

Журнал реєстрації інструктажів з питань пожежної безпеки

№ з/п	Дата	Вид інструктажу (вступний, первинний, повторний, позаплановий), назва та номер інструкції за якою отримано інструктаж	Прізвище, ім'я та по батькові особи, яку інструктують	Професія (посада) особи, яку інструктують (для вступного інструктажу – найменування підрозділу, куди направляється особа)	Прізвище та ініціали особи, яка інструктує	Підпис		Примітка
						особи, яку інструктують	особи, яка інструктує	

Питання для самоконтролю

1. Яка відповідальність передбачена за порушення порядку проведення навчання та інструктажів з питань охорони праці?
2. Основні вимоги «Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці» щодо навчання працівників для виконання робіт з підвищеною небезпекою.
3. Порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб.
4. Порядок організації навчання і перевірки знань працівників, які виконують роботи з підвищеної небезпеки.
5. Порядок допуску до роботи працівників, які виконують роботи з підвищеної небезпеки.
6. Види інструктажів з питань охорони праці, які проводяться з працівниками, та порядок їх проведення.
7. Порядок проведення цільового інструктажу з охорони праці.
8. Хто несе відповідальність за організацію та проведення навчання з питань охорони праці?
9. Що є метою навчання з питань охорони праці?
10. Які види навчання з питань охорони праці передбачені законодавством України?
11. Що є метою первинного інструктажу з питань охорони праці?
12. Хто проводить повторний інструктаж з питань охорони праці?
13. Які вимоги пред'являються до проведення навчання та інструктажів з питань охорони праці?
14. Які документи оформляються після проведення навчання та інструктажів з питань охорони праці?
15. Які документи оформляються після проведення навчання та інструктажів з питань охорони праці?

Тема 3. Порядок розслідування та введення обліку нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві.

Мета завдання - розслідування нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві

Обов'язковість розслідування нещасних випадків на виробництві встановлена Законом України "Про охорону праці". Розслідування проводиться незалежно від того, чи пов'язаний нещасний випадок з вини працівника чи роботодавця.

Порядок розслідування нещасних випадків на виробництві регулюється Порядком розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України (документ №337-2019-п, чинний, поточна редакція — редакція від 07.02.2023, підстава - 97-2023-п).

Нещасний випадок - обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків або в дорозі (на транспортному засобі підприємства чи за дорученням роботодавця), внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю, зокрема від одержання поранення, травми, у тому числі внаслідок тілесних ушкоджень, гострого професійного захворювання (отруєння) та інших отруєнь, одержання сонячного або теплового удару, опіку, обмороження, а також у разі утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою та іонізуючим випромінюванням, одержання інших ушкоджень внаслідок аварії, пожежі, стихійного лиха (землетрусу, зсуву, повені, урагану тощо), контакту з представниками тваринного та рослинного світу, які призвели до втрати працівником працездатності на один робочий день чи більше або до необхідності переведення його на іншу (легшу) роботу не менш як на один робочий день, зникнення тощо;

прихований нещасний випадок на виробництві - нещасний випадок, про який роботодавець, потерпілий або працівник, який його виявив, не повідомив у встановлений цим Порядком строк відповідним органам та установам, та/або нещасний випадок, розслідування якого не проведено комісією підприємства (установи, організації);

територія підприємства (установи, організації) - земельна ділянка, що надана у користування підприємству (установі, організації), а також ділянка, яка віднесена до його території згідно з рішенням відповідного місцевого органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування, включаючи виробничі, адміністративні та побутові приміщення, будівлі, споруди, розміщені на такій земельній ділянці, на (в) яких провадиться виробнича діяльність;

хронічне професійне захворювання (отруєння) - захворювання, що виникла внаслідок провадження професійної діяльності працівника виключно або переважно впливу шкідливих факторів виробничого середовища та трудового процесу, пов'язаних з роботою.

Якщо на підприємстві стався нещасний випадок, розслідувати його необхідно в певному порядку. По крокові дії залежать від того, який нещасний випадок стався на підприємстві: *звичайний, груповий чи із смертельним наслідком*. Крім того процедура розслідування залежить від місця виявлення нещасного випадку (на виробництві чи в лікарні, куди звернувся потерпілий).

Наголошуємо: кожний нещасний випадок підлягає розслідуванню.

У разі відмови роботодавця скласти акт про нещасний випадок чи незгоди потерпілого з його змістом питання вирішуються посадовою особою органу державного нагляду за охороною праці, рішення якої є обов'язковим для роботодавця.

Схема 1

Про кожний нещасний випадок потерпілий або інша особа повинні негайно повідомити безпосереднього керівника робіт.

Безпосередній керівник робіт, дізнавшись про нещасний випадок, негайно зобов'язаний:

- організувати надання необхідної першої медичної допомоги потерпілому;
- повідомити роботодавця;
- зберегти обстановку на робочому місці в такому стані, в якому вона була на момент нещасного випадку (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших працівників), до прибуття комісії з розслідування.

Роботодавець, що отримав повідомлення про нещасний випадок:

- повідомляє протягом однієї години з використанням засобів зв'язку та протягом доби на паперовому носії про нещасний випадок виконавчу дирекцію Фонду соціального страхування за місцем знаходження підприємства, керівника первинної організації профспілки незалежно від членства потерпілого у профспілці (у разі наявності на підприємстві кількох профспілок – керівникові профспілки, членом якої є потерпілий, а у разі відсутності профспілки – уповноваженій найманими працівниками особі з питань охорони праці), за необхідності – орган державної пожежної охорони, установу Державної санітарно-епідеміологічної служби, підприємство, де працює потерпілий, якщо він є працівником іншого підприємства;
- створює протягом доби комісію з розслідування нещасного випадку у складі не менше трьох осіб: керівник (спеціаліст) служби охорони праці (голова комісії), представник виконавчої дирекції Фонду соціального страхування, представник профспілки, представник підприємства (до складу комісії не може входити безпосередній керівник робіт), представник Державної санітарно-епідеміологічної служби за необхідності та інші особи;
- організовує розслідування нещасного випадку, забезпечуючи комісію всім необхідним для своєчасного проведення об'єктивного розслідування;
- після проведення розслідування протягом однієї доби розглядає та затверджує матеріали розслідування, які отримав від комісії;
- реєструє нещасний випадок у журналі реєстрації осіб, що потерпіли від нещасних випадків;
- передає протягом доби після затвердження необхідні матеріали до відповідних органів та установ;
- надсилає повідомлення про наслідки нещасного випадку після закінчення періоду тимчасової непрацездатності або смерті потерпілого внаслідок одержаних травм. Комісія з проведення звичайного розслідування повинна протягом трьох днів:
  - обстежити місце нещасного випадку та з'ясувати його обставини і причини, у тім числі отримати пояснення потерпілого (якщо це можливо) та опитати свідків нещасного випадку;
  - з'ясувати, чи відповідають умови праці та безпека виробництва вимогам законодавства про охорону праці та осіб, які допустили порушення

вимог законодавства про охорону праці;

- з'ясувати, чи пов'язаний нещасний випадок з виробництвом;
- оформити матеріали розслідування і скласти у п'яти примірниках: акт проведення розслідування нещасного випадку за формою Н-5 та акт про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, за формою Н-1 у разі, коли нещасний випадок визнано таким, що пов'язаний з виробництвом; у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння), пов'язаного з виробництвом, окрім актів за формою Н-5 і Н-1, у шістьох примірниках – картку обліку професійного захворювання (отруєння) за формою П-5;
- передати складені акти на затвердження роботодавцю. Акти за формою Н-5 і Н-1 підписують голова і всі члени комісії.

У разі незгоди зі змістом зазначених актів член комісії письмово викладає свою окрему думку, яку додають до акта за формою Н-5, про що роблять відповідний запис у цьому акті.

Зв'язок нещасного випадку із виробництвом комісія з'ясовує, виходячи із обставин, за яких настає страховий випадок державного соціального страхування громадян від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, і визнає його пов'язаним із виробництвом у разі:

- виконання потерпілим трудових (посадових) обов'язків за режимом роботи підприємства (зокрема, у відрядженні);
- перебування на робочому місці, на території підприємства або в іншому місці, пов'язаному з виконанням трудових обов'язків чи завдань роботодавця, починаючи з моменту прибуття потерпілого на підприємство до його відбуття, який необхідно фіксувати відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку, у тім числі протягом робочого та надурочного часу;
- підготовки до роботи та приведення в порядок після закінчення роботи знарядь виробництва, засобів захисту, одягу, а також виконання заходів особистої гігієни, пересування територією підприємства перед початком роботи й після її закінчення;
- виконання завдань роботодавця у неробочий час, під час відпустки, у вихідні, святкові та неробочі дні за його письмовим розпорядженням;
- проїзду на роботу чи з роботи на транспортному засобі, що належить підприємству, або на іншому транспортному засобі, наданому роботодавцем відповідно до укладеного договору;
- використання власного транспортного засобу в інтересах підприємства з дозволу або за письмовим дорученням роботодавця чи керівника робіт;
- виконання дій в інтересах підприємства, на якому працює потерпілий, зокрема дій щодо запобігання аваріям або рятування людей та майна підприємства, будь-яких дій за дорученням роботодавця, участі у спортивних змаганнях, інших масових заходах та акціях, запланованих підприємством самостійно або за рішенням вищих органів за наявності відповідного рішення (наказу, розпорядження тощо) роботодавця;
- ліквідації наслідків аварії, надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру на виробничих об'єктах і транспортних засобах, що використовує підприємство;

- надання підприємством шефської (благодійної) допомоги іншим підприємствам, установам, організаціям за наявності відповідного рішення (наказу, розпорядження тощо) роботодавця;

- перебування потерпілого у транспортному засобі або на його стоянці, на території вахтового селища, у тім числі під час змінного відпочинку, якщо настання нещасного випадку пов'язане з виконанням потерпілим трудових обов'язків або з впливом на нього небезпечних чи шкідливих виробничих чинників або середовища;

- прямування потерпілого до об'єкта (між об'єктами) обслуговування за затвердженими маршрутами або до будь-якого об'єкта за дорученням роботодавця;

- прямування потерпілого до/чи з місця відрядження згідно з визначеним завданням, у тім числі на транспорті будь-якого виду та форми власності;

- раптової смерті потерпілого внаслідок гострої серцевосудинної недостатності під час перебування на підземних роботах або після підйому потерпілого на поверхню з цією ознакою, що підтверджено медичним висновком;

- скоєння самогубства працівником плавскладу на суднах морського, річкового та рибпромислового флоту в разі перевищення обумовленого колективним договором терміну перебування у рейсі або його смерті під час перебування у рейсі внаслідок впливу психофізіологічних, небезпечних чи шкідливих виробничих чинників;

- оголошення потерпілого померлим унаслідок його зникнення, пов'язаного з нещасним випадком, під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків;

- заподіяння тілесних ушкоджень іншою особою або вбивство потерпілого під час виконання обов'язків або дій в інтересах підприємства, незалежно від початку досудового розслідування, крім випадків з'ясування потерпілим та іншою особою особистих стосунків невиробничого характеру, що підтверджено висновком компетентних органів;

- одержання потерпілим травми або інших ушкоджень внаслідок погіршення стану його здоров'я, яке сталося під впливом небезпечного виробничого чинника чи середовища у процесі виконання трудових (посадових) обов'язків, що підтверджено медичним висновком;

- раптового погіршення стану здоров'я потерпілого під час виконання трудових (посадових) обов'язків унаслідок впливу небезпечних чи шкідливих виробничих чинників та/або важкості чи напруженості трудового процесу, що підтверджено медичним висновком, або у разі непроходження ним обов'язкового медичного огляду, передбаченого законодавством, якщо виконувана робота протипоказана потерпілому відповідно до медичного висновку про стан його здоров'я;

- перебування потерпілого на території підприємства або в іншому місці роботи під час перерви для відпочинку та харчування (її встановлюють згідно з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства), технологічної перерви, а також під час перебування потерпілого на території підприємства у

зв'язку з проведенням виробничої наради, отриманням заробітної плати, проходженням обов'язкового медичного огляду тощо або проведенням з дозволу чи за ініціативою роботодавця професійних та кваліфікаційних конкурсів, спортивних змагань та тренувань чи заходів, передбачених колективним договором, якщо настання нещасного випадку пов'язано з впливом небезпечних чи шкідливих виробничих чинників, що підтверджено медичним висновком;

- впливу на здоров'я потерпілого шкідливих чи небезпечних виробничих чинників, унаслідок яких у нього виявлено професійне захворювання. За інших обставин нещасний випадок визнають таким, що не пов'язаний із виробництвом, зокрема, якщо він стався:

- за місцем постійного проживання на території польових і вахтових селищ;

- під час використання потерпілим в особистих цілях транспортних засобів та обладнання підприємства (крім випадків, що сталися унаслідок їхньої несправності);

- внаслідок отруєння алкоголем, наркотичними чи отруйними речовинами, за наявності відповідного медичного висновку, якщо це не пов'язане із використанням цих речовин у виробництві чи порушенням вимог безпеки щодо їхнього використання і транспортування, або якщо потерпілого, який перебував у стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння, до нещасного випадку відсторонили від роботи відповідно до вимог правил внутрішнього трудового розпорядку;

- у разі підтвердженого відповідним медичним висновком алкогольного, наркотичного чи токсичного отруєння, не зумовленого виробничим процесом, яке стало головною причиною нещасного випадку за відсутності технічних чи організаційних причин його настання;

- під час вчинення кримінального правопорушення, що підтверджено обвинувальним вироком суду;

- у разі природної смерті або самогубства, що засвідчено висновками судово-медичної експертизи та/або відповідною постановою про закриття кримінального провадження. Роботодавець протягом доби надсилає затверджені акти за формами Н-5 і Н-1 потерпілому або особі, яка представляє його інтереси, виконавчій дирекції Фонду соціального страхування за місцем знаходження підприємства, керівникові служби охорони праці підприємства, територіальному органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці, первинній організації профспілки, представник якої брав участь у роботі комісії. Копії актів за формою Н-5 і Н-1 надсилають також в органи управління підприємства, а у разі його відсутності – місцевій держадміністрації. У разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) копію акта за формою Н-1 надсилають у заклад Державної санітарно-епідеміологічної служби, який здійснює санітарно-епідеміологічний нагляд за підприємством і веде облік випадків гострих професійних захворювань (отруєнь).

Спеціальне розслідування нещасних випадків.

Таке розслідування проводиться якщо:

- стався нещасний випадок із смертельними наслідками;
- стався нещасний випадок одночасно з двома й більше працівниками незалежно від ступеня тяжкості їхніх травм (тоді говориться про групові нещасні випадки);
- працівник зник під час виконання трудових (посадових) обов'язків;
- нещасний випадок спричинив тяжкі наслідки, у тому числі з можливою інвалідністю потерпілого. Рішення про спеціальне розслідування в даному випадку ухвалює Держгірпромнагляд або його територіальне управління залежно від характеру та ступеня тяжкості травми.

Якщо територіальним органом Держгірпромнагляду протягом доби не прийнято рішення про проведення спеціального розслідування такого нещасного випадку, розслідування проводиться роботодавцем (абзац 7 п.36 Порядку проведення розслідування...).

У випадку отримання інформації про нещасний випадок, який підпадає під спеціальне розслідування, роботодавець протягом однієї години з використанням засобів зв'язку та протягом трьох годин на паперовому носії повідомляє про нього:

- територіальний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;
- орган прокуратури за місцем настання нещасного випадку;
- виконавчу дирекцію Фонду соціального страхування;
- орган управління підприємства (якщо його немає – місцеву держадміністрацію);
- заклад Державної санітарно-епідеміологічної служби у разі професійних захворювань чи отруєнь;
- первинну профспілкову організацію;
- орган галузевої профспілки;
- орган з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій за місцем настання нещасного випадку у разі потреби.

Роботодавець створює належні умови для проведення спеціального розслідування (робить за необхідності фотознімки місця, де стався нещасний випадок, надає комісії технічну документацію, транспортні засоби, засоби зв'язку, приміщення, забезпечує проведення лабораторних досліджень, друкує та тиражує матеріали розслідування) та компенсує витрати, пов'язані з діяльністю спеціальної комісії та залучених до її роботи спеціалістів.

Спеціальне розслідування групового нещасного випадку, під час якого загинуло п'ять і більше осіб або травмовано десять і більше осіб, провадить спеціальна комісія, утворена спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

До складу такої комісії входять керівник цього органу, а також керівники органу управління підприємства, місцевого органу виконавчої влади, виконавчої дирекції Фонду соціального страхування, галузевого або територіального об'єднання профспілок, представники роботодавця,

відповідних первинних організацій профспілок, уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці (у разі відсутності на підприємстві профспілки), а також представники відповідного органу з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, закладів та установ охорони здоров'я та інших органів (у разі необхідності).

Якщо в груповому нещасному випадку загинуло від двох осіб і більше, то розслідування провадить спеціальна комісія, створена спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці, або за його дорученням – територіальний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці; інші нещасні випадки розслідує спеціальна комісія, яку створює територіальний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці за місцем знаходження підприємства.

До складу цієї спеціальної комісії входять:

- посадова особа територіального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці (голова комісії);
- представник виконавчої дирекції Фонду соціального страхування за місцем знаходження підприємства;
- представник органу управління підприємства, а якщо його немає – місцевої адміністрації;
- керівник служби охорони праці підприємства або інший представник роботодавця;
- представники первинної профспілкової організації та профспілкового органу вищого рівня;
- представник установи Державної санітарно-епідеміологічної служби за місцем знаходження підприємства у разі професійного захворювання (отруєння). Комісія в десятиденний термін повинна здійснити спеціальне розслідування й оформити його матеріали у вигляді актів, які оформляє комісія у разі звичайного розслідування. Окрім цих актів, комісія додає до матеріалів розслідування: протокол огляду місця, де стався нещасний випадок; ескіз місця (плани, схеми, фотознімки), де стався нещасний випадок; висновок експертної комісії, якщо проводили експертизу; медичний висновок про причини смерті і ступінь тяжкості травми потерпілого, а також про стан алкогольного, токсичного чи наркотичного сп'яніння; протоколи опитування та пояснювальні записки потерпілих та свідків, копії документів про проходження потерпілим навчання та інструктажів з охорони праці; витяги із законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці, вимоги яких були порушені; довідку про матеріальну шкоду, заподіяну внаслідок нещасного випадку, та про надання потерпілому чи членам його сім'ї матеріальної допомоги.

У п'ятиденний термін після затвердження актів розслідування керівником територіального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці роботодавець надсилає матеріали розслідування в установи, представники яких брали участь у розслідуванні, а акти за формою Н-5, Н-1 – потерпілому, членам його сім'ї або особі, яка представляє його інтереси, виконавчій дирекції Фонду соціального страхування за місцем знаходження підприємства, територіальному органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Роботодавець також у п'ятиденний термін видає наказ про виконання запропонованих спеціальною комісією заходів щодо запобігання виникненню подібних випадків, притягує до відповідальності працівників, які допустили порушення законодавства. У разі незгоди роботодавця чи потерпілого (особи, яка представляє його інтереси) з висновками актів розслідування зацікавлена сторона може звернутись зі скаргою до територіального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці. Рішення (припис) посадової особи територіального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці можна оскаржити у судовому порядку. На час розгляду справи у суді дія припису посадової особи територіального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці припиняється. Матеріали розслідування та спеціального розслідування нещасних випадків підлягають зберіганню протягом 45 років.

Якщо нещасний випадок стався з особою, яка забезпечує себе роботою самостійно, розслідування організовує виконавча дирекція Фонду соціального страхування за місцем настання нещасного випадку. Фонд створює комісію у складі не менше трьох осіб: представників Фонду (голова комісії), райдержадміністрації, профспілкової організації.

Затверджені акти розслідування за формою Н-5 і Н-1 комісія надсилає потерпілому або особі, яка представляє його інтереси, та виконавчій дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків.

Акт розслідування за формою Н-1 надсилають місцевій райдержадміністрації, територіальному органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці, профспілковій організації, представник якої брав участь у роботі комісії.

Розслідування нещасних випадків, які сталися з працівниками, що перебували у відрядженні за кордоном, провадять відповідно до вимог порядку про розслідування нещасних випадків (тобто, так само як в Україні), якщо інше не передбачене міжнародними договорами.

Розслідування нещасних випадків, що сталися з вихованцями, учнями, студентами, слухачами, стажистами, клінічними ординаторами, аспірантами, докторантами під час навчально-виховного процесу, в тому числі під час практики на підприємстві під керівництвом представників навчального закладу проводять відповідно до порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, затвердженого Міністерством освіти і науки України.

Розслідування причин та облік випадків хронічних професійних захворювань (отруєнь)

Усі випадки хронічних професійних захворювань незалежно від строку їх настання підлягають розслідуванню.

Хронічне професійне захворювання (отруєння) не завжди супроводжується втратою працездатності. Випадки професійних інфекційних захворювань та хронічних професійних інтоксикацій розслідуються як хронічні професійні захворювання (отруєння).

У разі підозри на хронічне професійне захворювання (отруєння) заклад охорони здоров'я направляє працівника на консультацію до лікаря з документами. Для встановлення остаточного діагнозу та зв'язку захворювання з впливом шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу направляють хворого до спеціалізованого закладу охорони здоров'я, якому МОЗ надало право встановлювати остаточний зв'язок захворювання з умовами праці, з відповідними документами.

Спеціалізованими закладами охорони здоров'я стосовно кожного хворого складається повідомлення про хронічне професійне захворювання (отруєння) за формою П-3 (далі - повідомлення за формою П-3) згідно з додатком 19. Повідомлення за формою П-3 протягом трьох робочих днів після встановлення діагнозу надсилається керівникові підприємства (установи, організації), шкідливі виробничі фактори на якому призвели до виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння), територіальному органу Держпраці, який здійснює державний нагляд (контроль) за підприємством (установою, організацією), територіальному органіві Пенсійного фонду України за фактичним місцезнаходженням підприємства (установи, організації), а також профпатологу, який направив хворого до спеціалізованого профпатологічного закладу охорони здоров'я.

Строк дії повідомлення за формою П-3 становить шість місяців з моменту встановлення діагнозу хронічного професійного захворювання (отруєння) у працівника.

За результатами розслідування комісія складає акт розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння) за формою П-4 (далі - акт за формою П-4) згідно з додатком 21. Акт за формою П-4 є документом, в якому зазначаються основні умови, обставини та причини виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння), заходи щодо запобігання розвитку хронічного професійного захворювання (отруєння) та забезпечення нормалізації умов праці, а також встановлюються особи, які не виконали відповідні вимоги законодавства.

Акт підписується головою та всіма членами комісії з розслідування. У разі незгоди із змістом акта член комісії з розслідування підписує його з відміткою про наявність окремої думки, яку викладає письмово, підписує та додає до акта як його невід'ємну частину. Акт за формою П-4, підписаний членами комісії з розслідування, протягом доби затверджується керівником територіального органу Держпраці та завіряється печаткою.

Акт за формою П-4 складається протягом трьох днів після закінчення розслідування у семи примірниках і надсилається роботодавцем:

- територіальному органіві Держпраці;
- хворому;
- територіальному органіві Пенсійного фонду України;
- первинній організації відповідної профспілки або уповноваженій найманими працівниками особі з питань охорони праці (у разі, коли профспілка на підприємстві (в установі, організації) відсутня);

- вищому профспілковому органу;
- лікарю-профпатологу, який направив хворого до спеціалізованого профпатологічного закладу охорони здоров'я;
- підприємству (установі, організації).

Акт за формою П-4 разом з матеріалами розслідування зберігається на підприємстві (в установі, організації), в територіальному органі Держпраці та територіальному органі Пенсійного фонду України протягом строку, визначеного типовими та галузевими переліками видів документів, затверджених відповідно до законодавства, а в інших організаціях - не менше строку, передбаченого для вжиття визначених у ньому профілактичних заходів.

{Абзац сьомий пункту 119 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 97 від 04.02.2023}

Питання для самоконтролю

1. Які нещасні випадки з працівником повинні розслідуватись згідно з Порядком розслідування?
2. Як зобов'язаний діяти безпосередній керівник у разі настання нещасного випадку?
3. Протягом якого строку роботодавець, отримавши повідомлення про нещасний випадок, зобов'язаний утворити комісію та організувати проведення його розслідування?
4. Які матеріали роботодавця зобов'язаний, в установленій для проведення розслідування строк, подати комісії з розслідування причин виникнення професійного захворювання?
5. Які обов'язки голови комісії з розслідування нещасного випадку стосовно потерпілого?
6. Які нещасні випадки, що сталися на підприємстві, визнаються пов'язаними з виробництвом?
7. Хто повинен входити у склад утвореної комісії зі спеціального розслідування групового нещасного випадку, під час якого загинуло п'ять і більше осіб або травмовано десять і більше осіб?
8. Хто повинен призначатися головою комісії з розслідування причин виникнення професійного захворювання у працівника, направленого на роботу за межі підприємства?
9. Яким повинен бути мінімальний склад комісії підприємства з розслідування нещасного випадку на виробництві?
10. Що зобов'язана зробити комісія з розслідування нещасного випадку?
11. Ким повинно проводитися розслідування нещасного випадку (встановлення факту його настання) у разі реорганізації або ліквідації підприємства, на якому стався нещасний випадок?
12. Коли нещасні випадки, що сталися внаслідок раптового погіршення стану здоров'я працівника підчас виконання ним трудових (посадових) обов'язків, визначаються пов'язаними з виробництвом?
13. Які нещасні випадки на виробництві підлягають спеціальному розслідуванню?
14. За якими документами комісія з розслідування причин виникнення професійного захворювання повинна проводити оцінку умов праці працівника, який захворів?
15. Який строк давності, залежно від строку настання, встановленого для проведення розслідування випадків хронічних професійних захворювань?

Додатки

Додаток 1
до Порядку

_____ (найменування лікувально-

_____ профілактичного закладу,

_____ ініціали та прізвище керівника)

ЕКСТРЕНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ про звернення потерпілого щодо настання нещасного випадку на виробництві

1. Прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) потерпілого _____
2. Вік (повних років) _____
3. Місце проживання _____
4. Найменування і місцезнаходження підприємства (установи, організації), де працює потерпілий, контактний телефон підприємства та потерпілого _____

5. Попередній діагноз _____

Попередній висновок про ступінь тяжкості травми потерпілого _____

Анамнез захворювання _____

6. Дата: травмування (захворювання, отруєння) _____ 20__ р.

встановлення діагнозу _____ 20__ р.

госпіталізації _____ 20__ р.

7. Місце госпіталізації _____
(найменування лікувально-профілактичного закладу)

8. Небезпечний або шкідливий виробничий фактор, який спричинив травмування /
гостре професійне захворювання (отруєння)

9. Дата і час передачі первинної інформації _____ 20__ р. __ год. __ хв.

_____ (посада особи, яка надіслала повідомлення)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (посада особи, яка одержала повідомлення)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

{Додаток 1 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 59 від 20.01.2023}

(Бланк або кутовий штамп Держпраці,
або її територіального органу, який
утворив спеціальну комісію з
розслідування нещасного випадку на
виробництві, із зазначенням номера та
дати надсилання запиту)

Найменування, адреса органу державної
влади або органу, який входить до
складу сектору безпеки і оборони

ЗАПИТ

щодо надання відомостей про нещасний випадок на виробництві, спеціальне розслідування якого проводиться комісією, утвореною наказом

(найменування органу, який утворив комісію з розслідування
нещасного випадку на виробництві)

від _____ 20____ р. № _____
стосовно наявності ознак збройної агресії, ведення бойових (воєнних) дій та/або їх наслідків,
які призвели до травмування (поранення) та/або загибелі громадян України, іноземців та осіб
без громадянства під час виконання ними трудових (посадових) обов'язків, що стався:

(дата та час настання нещасного випадку, найменування підприємства (установи, організації)

із зазначенням коду згідно з ЄДРПОУ, з працівниками якого стався нещасний випадок,

кількість потерпілих, у тому числі з смертельним наслідком, місце настання нещасного

випадку з максимально точно визначеними координатами розташування)

З метою проведення розслідування нещасного випадку на виробництві прошу надати підтвердження або спростувати наявність ознак збройної агресії, ведення бойових дій та/або їх наслідків у строки, визначені пунктом 141²⁰ Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337 (Офіційний вісник України, 2019 р., № 34, ст. 1217), - із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 20 січня 2023 р., № 59, та за формою згідно з додатком 30 до цього Порядку.

Запитувана інформація необхідна для визначення пов'язаний чи не пов'язаний нещасний випадок з виробництвом та забезпечення у подальшому конституційних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав.

(посада особи, яка підписує запит)

Голова комісії із спеціального
розслідування

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали (ініціал власного імені))

{Порядок доповнено Додатком 29 згідно з Постановою КМ № 59 від 20.01.2023}

(Бланк або кутовий штамп органу державної
влади, органу, який входить до складу сектору
безпеки і оборони)

Найменування та адреса органу, який
утворив комісію з розслідування
нещасного випадку, що надіслала запит

ВІДОМОСТІ
про нещасний випадок на виробництві, спеціальне розслідування
якого проводиться комісією, утвореною наказом

_____ (найменування органу, який утворив комісію з розслідування
нещасного випадку на виробництві)

від _____ 20__ р. № _____

на запит _____
(прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) голови комісії із спеціального розслідування
нещасного випадку, який надіслав запит)

від _____ 20__ р. № _____

_____ (найменування органу, який надає відомості на запит)

повідомляє, що на території _____
(місце настання нещасного випадку, зазначене в запиті)

Станом на _____
(дата і час настання нещасного випадку, зазначені в запиті)

_____ (зазначити підтвердження або спростування наявності ознак збройної агресії,

_____ ведення бойових (воєнних) дій та/або їх наслідків з короткою деталізацією таких ознак)

Запитувана інформація надається для визначення пов'язаний чи не пов'язаний
нещасний випадок з виробництвом та забезпечення у подальшому конституційних гарантій
реалізації потерпілими особами та членами їх сімей своїх прав.

_____ (посада особи, яка підписує відомості)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали
(ініціал власного імені))

{Порядок доповнено Додатком 30 згідно з Постановою КМ № 59 від 20.01.2023}

(найменування підприємства, код згідно з ЄДРПОУ, реєстраційні відомості про підприємство як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування)

(найменування організації, прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) її керівника чи особи, яким надсилається повідомлення, адреса)

ВІДОМОСТІ
про наслідки нещасного випадку
(гострого професійного захворювання (отруєння) / аварії),
що стався (сталося / сталася) _____ 20__ р.

3

(професія (посада), прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) потерпілого)
(акт розслідування нещасного випадку (гострого професійного захворювання (отруєння) / аварії) за формою Н-1 від _____ 20__ р. № _____)

1. Діагноз згідно з листком непрацездатності або довідкою закладу охорони здоров'я _____	
--	--

2. Найменування закладу охорони здоров'я, що встановив діагноз _____

3. Наслідок нещасного випадку (гострого професійного захворювання (отруєння) аварії) _____ (потерпілий одужав, переведений на легшу роботу, _____)	
---	--

установлені діагнози (інші, заключний тощо), встановлено інвалідність I, II, III групи, помер)

4. Тривалість виконання потерпілим легшої роботи (робочих днів) _____	
---	--

5. Звільнено (згідно з листком непрацездатності) від роботи з _____ 20__ р. по _____ 20__ р., тривалість тимчасової непрацездатності _____

(робочих днів) _____	
6. Витрати підприємства (установи, організації), зумовлені нещасним випадком (гострим професійним захворюванням (отруєнням) / аварією) (усього, гривень) _____	
у тому числі за рахунок коштів Пенсійного фонду України _____	

а саме:

1) сума відшкодування витрат згідно з листком непрацездатності, усього _____	
у тому числі за рахунок коштів Пенсійного фонду України _____	
2) сума витрат на поховання потерпілого, усього _____	
у тому числі за рахунок коштів Пенсійного фонду України _____	
3) сума відшкодування витрат потерпілому у разі його переведення на легшу _____	

роботу, усього _____		
у тому числі за рахунок коштів Пенсійного фонду України _____		
4) сума штрафів, що сплачена посадовими особами підприємства за порушення вимог законодавства про охорону праці, пов'язаних з нещасним випадком (гострим професійним захворюванням (отруєнням) / аварією), у тому числі за його приховування		
_____		
5) вартість зіпсованого у зв'язку з нещасним випадком (гострим професійним захворюванням (отруєнням) / аварією) устаткування, інструменту, зруйнованих будівель, споруд _____		
_____		
6) інші витрати _____		
у тому числі за рахунок коштів Пенсійного фонду України _____		
(керівник підприємства)	(підпис)	(ініціали (ініціал власного імені) та прізвище)
(головний бухгалтер)	(підпис)	(ініціали (ініціал власного імені) та прізвище)

Примітки. 1. Кодування повідомлення є обов'язковим.

2. Пункт 1 кодується згідно з Міжнародною статистичною класифікацією хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я (МКХ-10).

3. У пункті 6 зазначається загальна сума всіх витрат, у тому числі за рахунок коштів Пенсійного фонду України.

4. Сума виплат потерпілому зазначається згідно з листком непрацездатності.

{Додаток 25 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1350 від 02.12.2022, № 59 від 20.01.2023}

ПОВІДОМЛЕННЯ
про хронічне професійне захворювання (отруєння)

Прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) _____

Стать _____

Вік (повних років) _____.

Найменування підприємства (установи, організації)
_____

Уповноважений орган підприємства (установи, організації)
_____

Діагноз:
основний _____

супутній _____

Найменування факторів виробничого середовища та трудового процесу, що спричинили хронічне професійне захворювання (отруєння)
_____

Дата встановлення остаточного діагнозу _____

Найменування закладу, що встановив діагноз
_____

Головний лікар _____
(підпис) (ініціали (ініціал власного імені) та прізвище)

Дата відправлення повідомлення ____ 20__ р.

(посада особи, яка надіслала повідомлення, підпис (ініціали (ініціал власного імені) та прізвище)

Дата відправлення повідомлення ____ 20__ р.

(посада особи, яка одержала повідомлення, підпис (ініціали (ініціал власного імені) та прізвище)

{Додаток 19 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 59 від 20.01.2023}

**КАРТКА ОБЛІКУ
професійного захворювання (отруєння)**

Дата заповнення	Реєстраційний номер								
		Номер рядка	Код						
Автономна Республіка Крим, область		1							
Район, місто, село		2							
Орган, до сфери управління якого належить підприємство (установа, організація), -		3							
Основний вид економічної діяльності підприємства (установи, організації), код згідно з КВЕД		4							
Найменування підприємства (установи, організації), код згідно з ЄДРПОУ		5							
Цех, дільниця -		6							
Дата одержання повідомлення про професійне захворювання (отруєння) -		7							
Кількість одночасно потерпілих (з урахуванням даної особи) -		8							
Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) потерпілого		9							
Стать: чоловіча - 1, жіноча - 2		10							
Вік (кількість повних років) -		11							
Професія -		12							
Стаж роботи за даною професією -		13							
Стаж роботи в умовах дії шкідливого виробничого фактору, що спричинив професійне захворювання (отруєння), -		14							
Шкідливі виробничі фактори, що спричинили професійне захворювання (отруєння) згідно з Гігієнічною класифікацією праці*:									
основний виробничий фактор, що спричинив професійне захворювання (найменування згідно з Гігієнічною класифікацією праці)		15							
супутній виробничий фактор, що спричинив професійне захворювання (найменування згідно з Гігієнічною класифікацією праці)		16							
Параметри факторів:									
основного -		17							

супутнього -	18		
Обставини виникнення професійного захворювання (отруєння) (зазначаються дві основні з них)	19		
	20		
Вид захворювання - 1 професійного захворювання: отруєння - 2	21		
Форма професійного захворювання: гостре - 1 хронічне - 2	22		
Діагноз: основний -	23		
супутні - виробничо обумовлені:	24		
Стадії професійного захворювання (1, 2, 3): основного -	25		
супутніх -	26		
Професійне захворювання виявлено: під час медогляду - 1, під час звернення - 2	27		
Діагноз встановлено: закладом охорони здоров'я - 1, відділенням профпатології закладу охорони здоров'я - 2, Науково-дослідним інститутом - 3	28		
Тяжкість професійного захворювання потерпілого: без втрати працездатності - 1, з втратою працездатності - 2, смерть - 3	29		
не працює - 1, працює - 2	30		
Заходи, вжиті територіальним органом Держпраці:	31		

_____

(підпис лікаря з гігієни праці)

_____

(ініціали (ініціал власного імені) та прізвище)

_____

* Гігієнічна класифікація праці - Державні санітарні норми та правила "Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу", затверджені наказом МОЗ від 8 квітня 2014 р. № 248.

{Додаток 22 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 59 від 20.01.2023}

ЗАТВЕРДЖЕНО
Начальник Головного управління
(Управління) Держпраці області

_____

(підпис, ініціали (ініціал власного імені), прізвище)

_____ 20__ р.

АКТ
розслідування причин виникнення хронічного
професійного захворювання (отруєння)

1. Дата складення _____ 20__ р.

2. Місце складення _____
(район, місто, село)

3. Найменування підприємства (установи, організації), код згідно з ЄДРПОУ _____

4. Реєстраційні відомості підприємства (установи, організації) (страхувальника) як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування:

реєстраційний номер платника єдиного внеску _____

дата взяття на облік платника єдиного внеску _____

найменування основного виду діяльності та його код згідно з КВЕД _____

5. Найменування цеху, дільниці, відділу _____

6. Уповноважений орган підприємства (установи, організації) _____

7. Комісія у складі голови _____
(прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності))

_____

(посада, місце роботи)

та членів комісії _____
(прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності)) (посада, місце роботи)

провела розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння)

_____

(діагноз)

8. Дата надходження повідомлення про наявність хронічного професійного захворювання (отруєння) до територіального органу Держпраці _____ 20__ р.

9. Дата встановлення остаточного діагнозу _____ 20__ р.

10. Найменування закладу охорони здоров'я, який встановив діагноз _____

11. Захворювання виявлено під час медичного огляду, звернення _____

(найменування закладу охорони здоров'я)

12. Відомості про хворого: _____
(прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності))

ідентифікаційний код (серія та/або номер паспорта) _____

стать _____ вік (повних років) _____

професія (посада) _____

(згідно з ДК-003:2010)

стаж роботи _____	_____
(загальний)	(за професією)

(у цеху в умовах впливу шкідливих факторів)

13. Висновок про наявність шкідливих умов праці

14. Діагноз _____
(найменування основного діагнозу та його код згідно з Міжнародною

статистичною класифікацією хвороб і споріднених проблем охорони здоров'я (МКХ-10)

(найменування супутнього діагнозу, який визначено у повідомленні про хронічне

професійне захворювання (отруєння), та його код згідно з Міжнародною статистичною

класифікацією хвороб і споріднених проблем охорони здоров'я (МКХ-10)

15. Чи було раніше у особи виявлено хронічне професійне захворювання (отруєння)
(якщо "так", вказати діагноз, рік його виявлення, а також усі супутні захворювання
загального профілю)

16. На момент розслідування хворий _____
(ініціали (ініціал власного імені) та прізвище)

(здатний працювати за професією, переведений на іншу роботу,

перебуває на амбулаторному лікуванні, госпіталізований,

переведений на інвалідність, помер (необхідне зазначити)

17. Хронічне професійне захворювання (отруєння) виникло за таких обставин
(зазначаються конкретні факти невиконання технологічних регламентів виробничого
процесу; порушень режиму експлуатації технологічного устаткування, приладів, робочого
інструменту; аварійних ситуацій; пошкодження захисних засобів і механізмів, систем
вентиляції, екранування, сигналізації, освітлення, кондиціонування повітря; порушення правил
охорони праці, гігієни праці; відсутність (невикористання) засобів індивідуального захисту;
недосконалість технології, механізмів, робочого інструменту; неефективність роботи систем
вентиляції, кондиціонування повітря, захисних засобів, механізмів, засобів індивідуального
захисту; відсутність заходів і засобів рятувального характеру тощо)

18. Причина виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння)

(зазначаються такі виробничі фактори, що призвели до захворювання, як запиленість повітря робочої зони (концентрація пилу), в тому числі вміст вільного двоокису кремнію (середній та максимальний); загазованість повітря робочої зони шкідливими речовинами (концентрація речовин та їх гранично допустима концентрація); підвищені та знижені температури, температура поверхні устаткування, матеріалів, повітря робочої зони; рівень шуму; рівень загальної та локальної вібрації; рівень інфразвукового коливання, ультразвуку; рівень електромагнітного випромінювання; рівень барометричного тиску; рівень вологості та рухомості повітря; рівень іонізуючого випромінювання; контакт з джерелами інфекційних захворювань, конкретні найменування захворювань; рівень фізичного перевантаження (параметри, ступінь, важкість роботи); інші виробничі фактори згідно із Гігієнічною класифікацією праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу)

19. З метою ліквідації і запобігання виникненню хронічного професійного захворювання (отруєння) пропонується

(прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності),

посада особи, якій адресовано пропозицію,

перелік організаційних, технічних і санітарно-гігієнічних заходів,

---

строк їх здійснення)

20. Особи, які порушили законодавство про охорону праці, гігієнічні регламенти і нормативи (із зазначенням статей, пунктів законів та інших нормативно-правових актів, вимоги яких порушені):

(прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності), посада)

Голова комісії

(підпис)

(ініціали (ініціал власного імені) та прізвище)

Члени комісії

(підпис)

(ініціали (ініціал власного імені) та прізвище)

{Додаток 21 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 59 від 20.01.2023}

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ (посада керівника юридичної особи, яка утворила комісію)
 _____ із спеціального розслідування нещасного випадку)
 _____ (ініціали
 _____ (підпис) _____ (ініціал власного імені) та прізвище)
 _____ 20__ р.

АКТ
спеціального розслідування нещасного випадку, що стався
 _____ 20__ р. о ____ год. ____ хв.

на (в) _____
 (найменування підприємства (установи, організації) та код згідно з ЄДРПОУ,

найменування уповноваженого органу підприємства та його код згідно з ЄДРПОУ)		
(дата складення акта)		(місце складення акта)

Комісія, утворена наказом _____
 (найменування юридичної особи, яка утворила комісію)

від _____ 20__ р. № _____, у складі:

ГОЛОВИ _____
 (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), посада, місце роботи)

членів комісії _____
 (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), посада, місце роботи)

за участю _____
 (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), посада, місце роботи)

провела спеціальне розслідування нещасного випадку, що стався _____

(місце настання нещасного випадку, найменування підприємства)

Кількість потерпілих - ____ осіб, з них ____ - із смертельним наслідком.

Строк роботи комісії продовжено згідно з наказом (наказами)
 від _____ 20__ р. № ____ у зв'язку з _____

(зазначаються підстави для продовження строку проведення розслідування)

1. Відомості про потерпілого:

прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності)		
число, місяць, рік народження		
стать		

задеклароване (zareєстроване) місце проживання (перебування)		
місце проживання (у випадку, коли місце проживання не збігається із зареєстрованим (задекларованим))		
унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності)		
реєстраційний номер облікової картки платника податків (серія та/або номер паспорта)		
професія (посада)		
Відомості про членів сім'ї потерпілого, які перебувають на його утриманні		
	(прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), рік народження, ступінь родинного зв'язку, рід занять)	

2. Відомості про підприємство (установу, організацію) (страхувальника) як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, працівником якого є потерпілий (потерпілі), та відомості про підприємство (установу, організацію), на якому стався нещасний випадок:

найменування суб'єкта господарювання, працівником якого є потерпілий		
адреса підприємства (установи, організації):		
юридична		
	(вулиця, будинок, населений пункт, район, область, поштовий індекс)	
фактична		
реєстраційний номер платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
дата взяття на облік платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
		(число, місяць, рік)

найменування та код основного виду економічної діяльності		
цех, дільниця, місце, в якому стався нещасний випадок		

Відомості про підприємство (установу, організацію), на якому стався нещасний випадок:

(найменування підприємства (установи, організації))
 юридична адреса _____
 (вулиця, будинок, населений пункт, район, область, поштовий індекс)
 фактична адреса _____

цех, дільниця, місце, де стався нещасний випадок	
--	--

3. Коротка характеристика діяльності підприємства (установи, організації) та опис місця, в якому стався нещасний випадок: _____

4. Обставини, за яких стався нещасний випадок: _____

5. Вид події та причини настання нещасного випадку, шкідливі або небезпечні фактори: _____

вид події		
	(найменування)	
причини:		
- основна		
	(найменування)	
- супутні		
шкідливий або небезпечний фактор		
	(найменування)	
Устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, експлуатація яких призвела до нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії		
	(найменування, тип, марка, рік випуску, підприємство-виробник)	

6. Свідки нещасного випадку:

_____ (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності),

_____ посада/професія,

_____ місце роботи та проживання)

7. Висновок комісії _____

8. Матеріали, які додаються до акта (перелік):

1) _____

2) _____

Голова комісії _____

_____ (підпис)

_____ (ініціали (інціал власного імені), прізвище)

Члени комісії _____

_____

_____

_____

_____

Примітка. 1. Якщо нещасний випадок визнається пов'язаним з виробництвом, це позначається великою літерою П (Н-1/П), якщо не пов'язаним з виробництвом - великими літерами НП (Н-1/НП).

2. Акт містить текстову і кодовану частини, які заповнюються відповідно до міжгалузевих та галузевих класифікаторів з використанням установлених законодавством термінів і визначень.

Коди в клітинках зазначаються обов'язково.

У преамбулі акта зазначаються:

дата затвердження акта згідно з вимогами Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

дата складення акта відповідно до вимог Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

найменування підприємства (установи, організації), на якому стався нещасний випадок, та його код згідно з ЄДРПОУ;

уповноважений орган підприємства та його код згідно з ЄДРПОУ. У разі відсутності уповноваженого органу зазначається "без підпорядкування".

Дані акта щодо числа та місяця кодуються відповідно до їх порядкових номерів,

а рік - двома останніми цифрами, наприклад, дата "1 січня 2019 р." кодується так: |0|1|0|1|1|9|.

Дані щодо часу, коли стався нещасний випадок, наприклад, час "12 год. 05 хв.", кодується так: |1|2|0|5|.

3. У пункті 1 зазначаються відомості про потерпілого, а у разі групового нещасного випадку - про кожного потерпілого окремо:

стать кодується так: 1 - чоловіча, 2 - жіноча;

число, місяць і рік народження потерпілого зазначаються повністю, а число повних років на день настання нещасного випадку кодується (наприклад, дата "1 січня 1970 р." кодується так: |53|);

поле “унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі” заповнюється за наявності такого запису;

у полі “реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та/або номер паспорта” - серію та/або номер паспорта зазначають тільки особи, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті про наявність права здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта;

професія (посада), розряд (клас) записуються і кодуються відповідно до Державного класифікатора професій. Якщо назва професії потерпілого не відповідає Класифікатору професій, в кодовій частині ставиться |0|;

діагноз зазначається згідно з довідкою закладу охорони здоров'я, виданою в день надання першої медичної допомоги таким закладом, і може бути уточнений до завершення розслідування та кодується відповідно до Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я (МКХ-10).

4. У пункті 2 зазначаються і кодуються:

найменування підприємства (установи, організації) відповідно до ЄДРПОУ;

юридична та фактична адреса підприємства (установи, організації) відповідно до Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад - кодується тільки область (місто);

найменування цеху, дільниці - зазначається тільки в текстовому вигляді відповідно до затвердженого переліку підрозділів підприємства;

найменування та код основного виду економічної діяльності згідно з Класифікатором видів економічної діяльності (КВЕД) Національного класифікатора України

ДК 009:2010 за структурою кодового позначення об'єкта КВЕД - |XX.XX|, наприклад, “Добування солі” |08.93|.

Відомості про підприємство (установу, організацію), на якому стався нещасний випадок, у пункті 2 заповнюються тільки у разі, коли нещасний випадок стався з працівником підприємства (страхувальника) на іншому підприємстві (в установі, організації).

5. У пункті 3 викладається стисла характеристика підприємства (страхувальника) як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, працівником якого є потерпілий (потерпілі): дата взяття на облік платника єдиного внеску, реєстраційний номер платника єдиного внеску; юридична та фактична адреса; види економічної діяльності (КВЕД);

відомості про затверджений та фактичний режим роботи підприємства (установи, організації), об'єкта (устаткування) до настання нещасного випадку та інші відомості, що стосуються потерпілого (потерпілих);

стан об'єкта (устаткування), конструкцій і матеріалів у місці, в якому стався нещасний випадок у разі, коли нещасний випадок стався на території підприємства, або наводиться опис місця, в якому стався нещасний випадок.

Аналогічно викладається характеристика підприємства (установи, організації), на якому стався нещасний випадок, у разі, коли нещасний випадок стався з працівником підприємства (установи, організації) (страхувальника) на іншому підприємстві (в установі, організації).

6. У пункті 4 описуються події, що сталися, роботи, які проводилися до нещасного випадку, дії потерпілого (потерпілих) та інших осіб, причетних до нещасного випадку.

Події викладаються послідовно, із зазначенням дій потерпілого (потерпілих) або інших осіб; висновків експертизи (якщо проводилася); інших відомостей, інформації, документів, отриманих комісією під час розслідування.

7. У пункті 5 зазначаються і кодуються вид події та причини нещасного випадку відповідно до розділів 1, 2 Класифікатора видів подій, причин, обладнання, устаткування, машин, механізмів, транспортних засобів, що призвели до настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії (далі - Класифікатор), зазначеного в додатку 9.

Основна причина нещасного випадку зазначається і кодується першою. Якщо супутніх причин нещасного випадку більш як три, інші причини зазначаються лише у текстовій частині без кодування.

Шкідливий або небезпечний фактор та його значення наводяться та кодуються відповідно до ДСТУ 2293-2014, затвердженого наказом Мінекономрозвитку від 2 грудня 2014 р. № 1429.

Устаткування кодується відповідно до розділу 3 Класифікатора, наприклад: устаткування енергетичне - |311|. Якщо у переліку відсутнє устаткування, що призвело до нещасного випадку, таке устаткування записується під кодом |969| як "інше" та розшифровується.

8. У пункті 6 зазначаються відомості (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), посада/професія, місце роботи та проживання) щодо свідків нещасного випадку та/або осіб, яким відомі будь-які обставини події.

9. У пункті 7 зазначаються:

визначення нещасного випадку, пов'язаний або не пов'язаний з виробництвом, із посиланням на відповідний підпункт пункту 52 або на підставу, визначену пунктом 53 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

відомості про скасування тимчасового акта за формою Н-1 та втрату ним чинності (у разі його складення).

10. У пункті 8 зазначаються перелік документів, які додаються до акта:

рішення (постанова, ухвала) суду про встановлення факту нещасного випадку на виробництві або про проведення повторного розслідування чи постанова органу досудового розслідування про проведення розслідування;

окрема думка члена комісії (у разі незгоди з висновком акта).

11. У пункті 5 тимчасового акта за формою Н-1 (у разі його складення) зазначається інформація, встановлена на час складення акта.

{Порядок доповнено Додатком 11¹ згідно з Постановою КМ № 59 від 20.01.2023}

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ (посада керівника юридичної особи,
_____ яка утворила комісію з розслідування
_____ (спеціального розслідування) нещасного випадку, гострого
професійного захворювання (отруєння), аварії)
_____ (підпис) _____ (ініціали (ініціал власного
імені) та прізвище)
_____ 20__ р.

**АКТ
розслідування (спеціального розслідування) нещасного випадку,
гострого професійного захворювання (отруєння), аварії,
що стався (сталосся/сталася)**

_____ 20__ р. о ____ год. ____ хв.

на (в) _____
(найменування підприємства (установи, організації) та код згідно з ЄДРПОУ,
_____ найменування уповноваженого органу підприємства та його код згідно з ЄДРПОУ)

_____ (дата складення акта)

_____ (місце складення акта)

Комісія, утворена наказом _____
(найменування юридичної особи, яка утворила комісію)
від ____ 20__ р. № _____, у складі:

ГОЛОВИ _____
(прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), посада, місце роботи)

членів комісії _____
(прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), посада, місце роботи)

за участю _____
(прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), посада, місце роботи)

_____ або ступінь родинного зв'язку з потерпілим)
провела _____ розслідування _____ (спеціальне _____ розслідування) _____ нещасного
випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, що стався (сталосся/сталася)

_____ (місце настання нещасного випадку, гострого

_____ професійного захворювання (отруєння), аварії, найменування підприємства)

Кількість потерпілих - __ осіб, з них __ - із смертельним наслідком.

Строк роботи комісії продовжено згідно з наказом (наказами) від ____ 20__ р. № ____ у зв'язку з _____

(вказуються підстави для продовження строку проведення розслідування)

1. Відомості про потерпілого (потерпілих):

прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності)		
число, місяць, рік народження		
стать		
місце проживання та реєстрації		
ідентифікаційний код (серія та/або номер паспорта)		
професія (посада)		
загальний стаж роботи		
стаж роботи на підприємстві (в установі, організації)		
стаж роботи за професією (посадою)		
Дата проходження:		
навчання за професією чи роботою, під час виконання якої стався нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія		
	(число, місяць, рік)	
перевірки знань з охорони праці		
	(число, місяць, рік)	
Дата проведення інструктажів з охорони праці:		
вступного		
	(число, місяць, рік)	
первинного		
	(число, місяць, рік)	
повторного		
	(число, місяць, рік або не настав строк)	

позапланового		
	(число, місяць, рік або не потрібен)	
цільового		
	(число, місяць, рік або не потрібен)	
Дата проходження медичного огляду:		
попереднього		
	(число, місяць, рік)	
періодичного		
	(число, місяць, рік)	
професійного добору		
	(число, місяць, рік)	
Діагноз, який встановлено закладом охорони здоров'я		
Перебування потерпілого в стані алкогольного, токсичного чи наркотичного сп'яніння згідно з медичним висновком		
	(так, ні або не визначалося)	
Відомості про членів сім'ї потерпілого, які перебувають на його утриманні (у разі проведення спеціального розслідування)		
	(прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності), рік народження, ступінь родинного зв'язку, рід занять)	

2. Відомості про підприємство (установу, організацію) (страхувальника) як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, працівником якого є потерпілий (потерпілі), та відомості про підприємство (установу, організацію), де стався нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія

Найменування суб'єкта господарювання, працівником якого є потерпілий		
Адреса підприємства (установи, організації):		
юридична		
	(вулиця, будинок, населений пункт, район, область, поштовий індекс)	
фактична		

	(вулиця, будинок, населений пункт, район, область, поштовий індекс)	
реєстраційний номер платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
дата взяття на облік платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування		
	(число, місяць, рік)	
найменування та код основного виду економічної діяльності		
цех, дільниця, місце, де стався нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія		

Відомості про підприємство (установу, організацію), де стався (сталося/сталася) нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія: найменування підприємства (установи, організації) _____

адреса підприємства(установи, організації)

юридична

(будинок, вулиця, місто, район, область, поштовий індекс)

найменування підприємства (установи, організації):		
адреса підприємства (установи, організації):		
юридична		
	(будинок, вулиця, місто, район, область, поштовий індекс)	
фактична		
	(будинок, вулиця, місто, район, область, поштовий індекс)	
цех, дільниця, місце, де стався (сталося/сталася) нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія		

3. Характеристика діяльності підприємства (установи, організації) та місця, де стався (сталося/сталася) нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія:

---

4. Обставини, за яких стався (сталосся/сталася) нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія

---

5. Вид події та причини настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, шкідливі або небезпечні виробничі фактори

Вид події:		
	(найменування)	
Причини:		
основна:		
	(найменування)	
супутні:		
	(найменування)	
	(найменування)	
Шкідливий або небезпечний фактор		
	(найменування)	
Устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, експлуатація яких призвела до нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії		
	(найменування, тип, марка, рік випуску, підприємство-виробник)	

6. Свідки нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії

(прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності), посада/професія, місце роботи та проживання)

7. Висновок комісії

---

8. Особи, які допустили порушення вимог законодавства з охорони та гігієни праці або органу, який проводить досудове розслідування (у разі складення тимчасового акта за формою Н-1)

(прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності), професія/посада, підприємство, порушення вимог
нормативно-правових актів з охорони праці, інших нормативно-правових актів,
державних стандартів, інструкцій із зазначенням статей, розділів, пунктів тощо
або найменування органу, який проводить досудове розслідування)

9. Заходи щодо запобігання подібним нещасним випадкам, гострим професійним захворюванням (отруєнням), аваріям

Порядковий номер	Найменування заходу	Строк виконання	Виконавець (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), посада)	Відмітка про виконання

10. Матеріали, які додаються до акта (перелік):

- 1)
- 2)

Голова комісії

_____

(підпис)

_____

(ініціали (ініціал власного імені), прізвище)

Члени комісії

_____

(підпис)

_____

(ініціали (ініціал власного імені), прізвище)

_____

(підпис)

_____

(ініціали (ініціал власного імені), прізвище)

Примітки. 1. Якщо нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння) визнається пов'язаним з виробництвом, це позначається великою літерою П (Н-1/П), якщо не пов'язаним з виробництвом - великими літерами НП (Н-1/НП).

2. Акт складається з текстової і кодової частин, які заповнюються відповідно до міжгалузевих та галузевих класифікаторів з використанням установлених законодавством термінів і визначень.

Коди в клітинках зазначаються обов'язково.

У преамбулі акта зазначається:

дата затвердження акта згідно з вимогами пунктів 45, 46 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

дата складення акта відповідно до вимог пунктів 30, 31 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

найменування підприємства (установи, організації), на якому сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), та його код згідно з ЄДРПОУ;

уповноважений орган підприємства та його код згідно з ЄДРПОУ. У разі відсутності уповноваженого органу зазначається “без підпорядкування”.

Дані акта щодо числа та місяця кодуються відповідно до їх порядкових номерів, а рік - двома останніми цифрами, наприклад, дата “1 січня 2019 р.” кодується так: |0|1|0|1|1|9|.

Дані щодо часу, коли сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), наприклад, час “12 год. 05 хв.”, кодуються так: |1|2|0|5|.

3. У пункті 1 зазначаються відомості про потерпілого, а у разі групового нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії - про кожного потерпілого окремо:

стать кодується так: 1 - чоловіча, 2 - жіноча;

число, місяць і рік народження потерпілого зазначаються повністю, а кодується число повних років на день настання нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії (наприклад, дата “1 січня 1970 р.” кодується так: |49|;

у полі “ідентифікаційний код або серія та/або номер паспорта” заповнюється серія та/або номер паспорта тільки для осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті про наявність права здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта;

професія (посада), розряд (клас) записуються і кодуються відповідно до Державного класифікатора професій (далі - Класифікатор професій). Якщо назва професії потерпілого не відповідає Класифікатору професій, в кодовій частині ставиться |0|. У разі коли потерпілий має кілька професій, зазначається професія, під час виконання роботи за якою сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія;

число повних років стажу роботи загального, за основною професією (посадою), за професією (посадою), під час виконання роботи за якою сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія, зазначається і кодується так: наприклад, 5 років кодується |5|. Якщо стаж становить менш як рік, в текстовій частині зазначається кількість місяців і днів, а в кодовій частині кодується кількість повних місяців, наприклад, 11 місяців 15 днів кодується |<1|;

відомості про проведення інструктажів і навчання з охорони праці заповнюються відповідно до вимог Типового положення про порядок проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого в установленому порядку. Дата проведення навчання та інструктажу з питань охорони праці кодується за правилами, зазначеними у пункті 2 цих приміток;

відомості про проходження медичних оглядів і професійного відбору заповнюється відповідно до Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого МОЗ. Дата проведення медичного огляду кодується за правилами, зазначеними у пункті 2 цих приміток;

діагноз зазначається згідно з довідкою закладу охорони здоров'я, виданою в день надання першої медичної допомоги цим закладом, і може бути уточнено до

завершення розслідування та кодується відповідно до Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я (МКХ-10);

у разі перебування потерпілого в стані алкогольного (токсичного чи наркотичного) сп'яніння, що підтверджено медичним висновком закладу охорони здоров'я, в якому проводився огляд потерпілого, у кодовій частині графі ставиться цифра |1|.

4. У пункті 2 зазначається і кодується:

найменування підприємства (установи, організації) відповідно до ЄДРПОУ;

юридична та фактична адреса підприємства (установи, організації) відповідно до Кодифікатора (Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад) - кодується тільки область (місто);

найменування цеху, дільниці - зазначається тільки в текстовому вигляді відповідно до затвердженого переліку підрозділів підприємства;

найменування та код основного виду економічної діяльності згідно з Класифікатором видів економічної діяльності (КВЕД) Національного класифікатора України ДК 009:2010 за структурою кодового позначення об'єкта КВЕД - |XX.XX|, наприклад, "Добування соли" |08.93|.

Відомості про підприємство (установу, організацію), де стався (сталася/сталося) нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія, у пункті 2 заповнюються тільки у разі, якщо нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія стався (сталася/сталося) з працівником підприємства (страхувальника) на іншому підприємстві (в установі, організації).

5. У пункті 3 викладається стисла характеристика підприємства (страхувальника) як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, працівником якого є потерпілий (потерпілі): дата взяття на облік платника єдиного внеску, реєстраційний номер платника єдиного внеску; юридична та фактична адреса; види економічної діяльності (КВЕД);

відомості про затверджений та фактичний режим роботи підприємства (установи, організації), об'єкта (устаткування) до настання нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії; кількість працюючих на підприємстві (в установі, організації), з них жінок і неповнолітніх, та зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою, з них жінок; наявність дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на початок експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, виданих у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Описується стан об'єкта (дільниці), устаткування (конструкцій) і матеріалів у місці, де стався (сталася/сталося) нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія; організація роботи з охорони праці на підприємстві (в установі, організації) та виконання службою охорони праці функцій, визначених законодавством; відомості про аналогічні (за видом подій та причинами) нещасні випадки та/або гострі професійні захворювання (отруєння), аварії.

Аналогічно викладається характеристика підприємства (установи, організації), на якому стався (сталася/сталося) нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія, у разі, коли нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія стався (сталася/сталося) з працівником підприємства (установи, організації) (страхувальника) на іншому підприємстві (в установі, організації).

У разі проведення спеціального розслідування додатково зазначаються відомості щодо: недоліків у організації роботи з охорони праці на підприємстві (в установі, організації) та у виконанні службою охорони праці функцій, визначених законодавством; узагальнених результатів проведеної органами державного нагляду за охороною праці та іншими органами перевірки стану охорони праці, які безпосередньо стосуються нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії; недотримання умов дії дозволів; невідповідності нехарчової продукції встановленим вимогам тощо.

Якщо нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння) стався/сталося внаслідок аварії, зазначаються категорія аварії, обсяги втрати продукції (у натуральному виразі та у гривнях), розмір матеріальних втрат, спричинених аварією (у гривнях).

6. У пункті 4 описуються події, що сталися, роботи, які проводилися до нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, процес їх виконання з початку зміни із зазначенням безпосереднього керівника робіт, його вказівок, дій потерпілого (потерпілих) та інших осіб, причетних до нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії.

Події викладаються послідовно, із зазначенням небезпечних та шкідливих виробничих факторів, які впливали на потерпілого (потерпілих); переліку машин, інструментів, устаткування, експлуатація яких призвела до нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, небезпечних умов і дій потерпілого (потерпілих) або інших осіб; висновків експертизи (якщо проводилася) про відповідність об'єкта (дільниці), устаткування (конструкцій) і матеріалів, де сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія, нормативним вимогам; категорії аварії; переліку заходів, вжитих для ліквідації наслідків нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, надзвичайної ситуації або виконання плану локалізації аварійних ситуацій.

7. У пункті 5 зазначаються і кодуються вид події та причини нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії відповідно до розділів 1, 2 Класифікатора видів подій, причин, обладнання, устаткування, машин, механізмів, транспортних засобів, що призвели до настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії (далі - Класифікатор), зазначеного в додатку 9.

Основна причина нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії зазначається і кодується першою. Якщо супутніх причин нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії більш як три, інші причини зазначаються лише у текстовій частині без кодування.

Після викладення кожної причини зазначаються статті, розділи, пункти нормативно-правових актів з охорони праці, дорожнього руху, державних стандартів, інструкцій з безпечного проведення робіт і посадових інструкцій тощо, вимоги яких було порушено.

Шкідливий або небезпечний фактор та його значення наводяться та кодуються відповідно до ДСТУ 2293-2014, затвердженого наказом Мінекономрозвитку від 2 грудня 2014 р. № 1429.

Устаткування кодується відповідно до розділу 3 Класифікатора, наприклад: устаткування енергетичне - |311|. Якщо у переліку відсутнє устаткування, що призвело до нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання

(отруєння), аварії, таке устаткування записується під кодом [969], як “інше” - також розшифровується.

8. У пункті 6 зазначаються відомості (прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності), посада/професія, місце роботи та проживання) щодо свідків нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії та/або осіб, яким відомі будь-які обставини події.

9. У пункті 7 зазначаються:

визначення нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), пов'язаних або не пов'язаних з виробництвом, із посиланням на відповідний підпункт пунктів 52, 53 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

відомості про скасування тимчасового акта за формою Н-1 та втрату ним чинності (у разі його складення);

відомості про зустріч членів комісії з потерпілими (членами їх сімей чи уповноваженою ними особою) з метою надання роз'яснень з питань, які виникли внаслідок нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії та інформування про хід розслідування.

10. У пункті 8 зазначаються:

відомості про осіб, зокрема потерпілого, працівників підприємства (установи, організації), на якому працює потерпілий, іншого підприємства (установи, організації) або сторонніх осіб, які порушили вимоги нормативно-правових актів з охорони праці та/або дорожнього руху, державних стандартів, інструкцій тощо;

окремо щодо кожної особи - перелік порушень вимог розділів, статей, пунктів нормативно-правових актів з охорони праці та/або дорожнього руху, державних стандартів, інструкцій тощо.

11. У пункті 9 зазначаються заходи щодо усунення безпосередніх причин, які призвели до нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, та запобігання подібним випадкам або заходи з ліквідації наслідків аварії із зазначенням строків їх здійснення і виконавців, а також у разі необхідності пропозиції щодо внесення змін до нормативних актів з охорони праці. Заходи щодо накладення стягнень не зазначаються.

У разі проведення спеціального розслідування додатково зазначаються пропозиції щодо анулювання у підприємства дозволу (декларації) Держпраці (у разі встановлення факту, що причиною нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії є недодержання вимог законодавства про охорону праці під час виконання робіт підвищеної небезпеки та/або експлуатації (застосування) обладнання, устаткування підвищеної небезпеки, на які отримано дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, що виданий згідно з Порядком видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1107 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 84, ст. 3077).

Зазначаються відомості про надання інформації до відповідних органів державного ринкового нагляду стосовно нехарчової продукції, під час використання (експлуатації) якої стався (сталася/сталося) нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія або використання (експлуатація) якої стало їх причиною (однією із причин) тощо.

12. У пункті 10 зазначаються перелік документів, які додаються до акта: рішення (постанова, ухвала) суду про встановлення факту нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії на виробництві або про проведення повторного розслідування чи постановою органу досудового розслідування про проведення розслідування;

окрема думка члена комісії (у разі незгоди із висновком акта).

13. У пункті 5 тимчасового акта за формою Н-1 (у разі його складення) зазначається інформація, встановлена на час складення акта.

У пункті 8 тимчасового акта за формою Н-1 (у разі його складення) зазначається найменування органу, який проводить досудове розслідування, відомості про внесення кримінального провадження до Єдиного реєстру досудових розслідувань (дата, номер, стаття Кримінального кодексу України), номер, дата наказу про призначення експертної комісії тощо.

{Додаток 11 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 59 від 20.01.2023}

КЛАСИФІКАТОР

видів подій, причин, обладнання, устаткування, машин, механізмів, транспортних засобів, що призвели до настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії

Код	Назва
1	Вид події, що призвела до нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії:
01	пригоди (події) під час руху транспортних засобів усіх видів:
01.1	дорожньо-транспортна пригода на дорогах (шляхах) загального користування:
01.1.1	у тому числі наїзд транспортних засобів на потерпілого
01.2	дорожньо-транспортна пригода на території підприємства:
01.2.1	у тому числі наїзд транспортних засобів на потерпілого
01.3	авіаційна подія
01.4	морська та річкова подія
01.5	транспортна подія на залізничному транспорті
02	падіння потерпілого:
02.1	під час пересування
02.2	з висоти
02.3	в колодязь, ємність, яму тощо
03	падіння, обрушення, обвалення предметів, матеріалів, породи, ґрунту тощо:
03.1	обрушення, обвалення будівель, споруд та їх елементів
03.2	обвалення та обрушення породи, ґрунту тощо
03.3	падіння, зсув, перекидання транспортних засобів, мобільних засобів праці
03.4	падіння устаткування (обладнання) або їх конструктивних елементів

03.5	падіння предметів, матеріалів, дерев, гілок дерев, матеріалів, інструментів, пристроїв тощо
04	дія предметів та деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються:
04.1	дія рухомих і таких, що обертаються, деталей обладнання, машин і механізмів
04.2	дія предметів, що розлітаються, чи робочих середовищ, що вивільняються в результаті вибуху або руйнування технологічного обладнання, устаткування тощо, які перебувають під тиском, у вакуумі
05	ураження електричним струмом:
05.1	у разі дотику до струмопровідних частин електроустановки, що перебувають під напругою, до ліній електропередачі та обірваних (оголених) проводів
05.2	у разі наближення на недопустиму відстань до струмопровідних частин електроустановки, що перебувають під напругою, до ліній електропередачі та обірваних (оголених) проводів
05.3	у разі дії блискавки
05.4	у разі дії електричної дуги
05.5	у разі дії напруги кроку
06	дія температур:
06.1	дія підвищених температур (крім пожежі)
06.2	дія низьких температур (обмороження)
07	дія шкідливих і токсичних речовин
08	дія іонізуючого випромінювання
09	показники важкості праці
10	показники напруженості праці
11	ушкодження внаслідок контакту з тваринами, комахами, іншими представниками фауни, а також флори
12	утоплення
13	асфіксія
14	навмисне вбивство або травма, заподіяна іншою особою
15	техногенна, екологічна аварія
16	дія стихійних природних явищ (виняткових погодних умов і стихійного лиха - ураган, буря, повінь, нагромадження снігу, ожеледь, землетрус, просідання і зсув ґрунту тощо)
17	пожежа
18	вибух
19	самогубство
20	зникнення працівника
21	газодинамічне явище
22	погіршення стану здоров'я
23	події суспільного життя (страйк, оголошена та неоголошена війна, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, протиправні дії третіх осіб тощо)
24	інші види
2	Причини нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії:

	<i>Технічні</i>
01	конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва
02	конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність транспортних засобів
03	неякісне розроблення або відсутність проектної документації на будівництво, реконструкцію виробничих об'єктів, будівель, споруд, інженерних комунікацій, обладнання, устаткування тощо
04	неякісне виконання будівельних робіт
05	недосконалість технологічного процесу, його невідповідність вимогам безпеки
06	незадовільний технічний стан, у тому числі:
06.1	виробничих об'єктів, будівель, споруд, інженерних комунікацій, території
06.2	засобів виробництва
06.3	транспортних засобів загального користування (автомобільні, водні, залізничні, повітряні)
06.4	мобільних засобів праці та технологічних транспортних засобів
07	незадовільний стан виробничого середовища (перевищення гранично допустимого рівня небезпечних та шкідливих виробничих факторів)
08	невідповідність засобів колективного та індивідуального захисту встановленим вимогам та їх недостатність
09	невідповідність нехарчової продукції встановленим вимогам
10	інші технічні причини
	<i>Організаційні</i>
09	незадовільне функціонування, недосконалість або відсутність системи управління охороною праці
10	недодержання вимог законодавства про охорону праці під час виконання робіт підвищеної небезпеки та/або експлуатації (застосування) устаткування підвищеної небезпеки, на які видано відповідний дозвіл
11	порушення технологічного процесу
12	порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання, устаткування, машин, механізмів тощо
13	порушення вимог безпеки під час експлуатації транспорту загального користування (автомобільного, водного, залізничного, повітряного)
14	порушення вимог безпеки під час експлуатації мобільних засобів праці та технологічних транспортних засобів
15	недоліки під час навчання безпечному виконанню робіт, у тому числі:
15.1	відсутність або неякісне проведення інструктажу з охорони праці
15.2	допуск до роботи без навчання та перевірки знань з охорони праці
16	неякісне розроблення, недосконалість інструкцій з охорони праці або їх відсутність
17	відсутність у посадових інструкціях визначення функціональних обов'язків з питань охорони праці
18	порушення режиму праці та відпочинку
19	відсутність або неякісне проведення медичного обстеження (професійного

	відбору)
20	незабезпеченість засобами індивідуального захисту
21	невикористання засобів індивідуального захисту за їх наявності
22	виконання робіт з відключеними або несправними засобами колективного захисту, системами сигналізації, вентиляції, освітлення чи їх відсутність тощо
23	незастосування засобів колективного захисту (у разі їх наявності)
24	залучення до роботи працівників не за спеціальністю (професією)
25	порушення трудової і виробничої дисципліни, у тому числі:
25.1	невиконання посадових обов'язків
25.2	невиконання вимог інструкцій з охорони праці
26	інші організаційні причини
	<i>Психофізіологічні</i>
27	алкогольне, наркотичне, токсикологічне отруєння
28	алкогольне, наркотичне, токсикологічне сп'яніння
29	травмування (смерть) внаслідок протиправних дій інших осіб
30	низька нервово-психічна стійкість
31	незадовільні фізичні дані або стан здоров'я
32	незадовільний психологічний клімат у колективі
33	помилкові дії внаслідок втоми працівника через надмірну важкість і напруженість роботи
34	монотонність праці
35	невідповідність психофізіологічних чи антропометричних даних працівника використовуваній техніці чи виконуваній роботі
36	особиста необережність потерпілого (у разі відсутності технічних і організаційних причин, впливу шкідливих або небезпечних виробничих факторів, порушень вимог законодавчих і нормативно-правових актів та інструкцій тощо)
37	інші психофізіологічні причини
	<i>Техногенні, природні, екологічні та соціальні</i>
38	викид небезпечних хімічних, радіоактивних, біологічних речовин
39	контакт з представниками тваринного та рослинного світу
40	стихійне лихо (метеорологічні, топологічні та тектонічні катастрофи - землетрус, зсув, селі, снігові лавини, повінь, ураган, просідання і зсув ґрунту тощо)
41	гідрометеорологічні явища (мороз, ожеледь, ожеледиця, заметіль, шквальний вітер, град, спека, туман, злива, блискавка тощо)
42	соціальний конфлікт (страйк, оголошена та неоголошена війна, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, громадська демонстрація, протиправні дії третіх осіб тощо)
43	інші причини
3	Обладнання, устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, експлуатація яких призвела до настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії:
311	устаткування енергетичне

313	устаткування для чорної та кольорової металургії
314	устаткування гірничошахтне
315	устаткування підіймально-транспортне (крани)
316	устаткування підіймально-транспортне (конвеєри)
317	устаткування підіймально-транспортне (крім кранів і конвеєрів)
318	устаткування і рухомий склад залізниць
331	машини електричні малої потужності
332	електродвигуни змінного струму потужністю від 0,25 кВт і більше
334	електродвигуни вибухозахищені, врубово-комбайнові і електробури
336	машини електричні постійного струму
337	генератори змінного струму, перетворювачі, підсилювачі електромашинні, електростанції та електроагрегати живлення
338	машини електричні великі, агрегати електромашинні, турбо- і гідрогенератори
341	трансформатори і трансформаторне устаткування, апаратура високовольтна, силова перетворювальна техніка, прилади силові напівпровідникові, детектори ядерного і нейтронного випромінювання, електрохімічні перетворювачі інформації
342	апарати електричні напругою до 1000 В
343	комплектне обладнання напругою до 1000 В
344	устаткування спеціальне технологічне, шинопроводи низької напруги
345	електротранспорт (крім засобів міського транспорту і мотор-вагонних поїздів), електроустаткування для електротранспорту і підіймально-транспортних машин
346	устаткування світлотехнічне і вироби електроустановлювальні, лампи електричні, вироби культурно-побутового призначення і широкого вжитку
348	джерела струму хімічні, фізичні, генератори електрохімічні та термоелектричні
361	устаткування хімічне і запасні частини до нього
362	устаткування для переробки полімерних матеріалів і запасні частини до нього
363	насоси (відцентрові, парові та привідні поршневі)
364	устаткування кисневе, криогенне, компресорне, холодильне, для газополуменевого оброблення металів, насоси, агрегати вакуумні і високовакуумні, комплектні технологічні лінії, установки та агрегати
365	устаткування целюлозно-паперове
366	устаткування нафтопромислове, бурове, геологорозвідувальне і запасні частини до нього
367	устаткування технологічне і апаратура для нанесення лакофарбового покриття на вироби машинобудування
368	устаткування нафтогазопереробне
381	верстати металорізальні
382	машини ковальсько-пресові (без машин з ручним і ножним приводами)
383	устаткування деревообробне
384	устаткування технологічне для ливарного виробництва
385	устаткування для гальванопокриття виробів машинобудування
386	устаткування для зварювання тертям, холодного зварювання і допоміжне

	зварювальне обладнання
451	автомобілі
452	автомобілі спеціалізовані, автопоїзди, автомобілі-тягачі, кузови і фургони, причепа, тролейбуси, автотавантажувачі, мотоцикли, велосипеди
472	трактори
473	машини сільськогосподарські
474	машини для тваринництва, птахівництва і кормовиробництва
481	машини для землерийних і меліоративних робіт
482	машини дорожні, устаткування для приготування будівельних сумішей
483	устаткування і машини будівельні
484	устаткування для промисловості будівельних матеріалів
485	устаткування технологічне для лісозаготівельної і торф'яної промисловості, машинобудування комунальне
486	устаткування для кондиціювання повітря і вентиляції
493	устаткування і прилади для опалення і гарячого водопостачання
511	устаткування технологічне і запасні частини до нього для легкої промисловості
512	устаткування технологічне і запасні частини до нього для вироблення хімічного волокна
513	устаткування технологічне і запасні частини до нього для харчової, м'ясної, молочної та рибної промисловості
514	устаткування технологічне і запасні частини до нього для борошномельних, комбікормових підприємств та зернохосовищ
515	устаткування технологічне і запасні частини до нього для торгівлі, громадського харчування та блоків харчування, устаткування холодильне і запасні частини до нього, виробни культурно-побутового призначення та господарського вжитку
516	устаткування поліграфічне і запасні частини до нього
517	устаткування технологічне і запасні частини до нього для скляно-сталевий промисловості, кабельної промисловості, для розвантаження, розфасування та упакування мінеральних добрив і отрутохімікатів
525	устаткування та оснащення спеціальне для ремонту та експлуатації тракторів і сільськогосподарських машин, транспортування та складської переробки вантажів, пуску і налагоджування, технічного обслуговування та ремонту машин і устаткування тваринницьких та птахівницьких ферм, а також конструкції, устаткування та оснащення споруд захищеного ґрунту
945	устаткування медичне
947	устаткування технологічне для медичної промисловості і запасні частини до нього
968	устаткування, інвентар та приладдя для театральних-видовищних підприємств і закладів культури
969	інше

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.2023 №337-2019-п «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві»
10. Бедрій Я.-Я. І. Основи охорони праці: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 4-те переробл. і допов. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2014. 240 с
11. Голінько В.І. Основи охорони праці : підручник. М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – 2-ге вид. Дніпропетровськ : НГУ, 2014. 271 с
12. Охорона праці: Навч. посібник / В. М. Барановська, Г. В. Бучківська, А. А. Григор'єва ; М-во освіти і науки України, Хмельницьк. гуманіт.-пед. акад. Хмельницький : Заколотний М. І., 2015. 194 с.
13. Охорона праці : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Пилипишин, С. М. Переймибіда : Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 264 с.
14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>
15. <http://www.dnpr.kiev.ua> Офіційний сайт Держгірпромнагляду.
16. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#n627>
17. <https://pon.org.ua/ohorona-praci/72-zakon-pro-okhoronu-praci.html>

Зміст

Передмова	3
Тема 1. Закон України про охорону праці.	4
Тема 2. Навчання та інструктажі з охорони праці.	26
Тема 3. Порядок розслідування та введення обліку нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві.	34
Додатки	45
Рекомендована література	78

